

Tisková konference ČNB k výsledkům podzimního jednání o otázkách finanční stability

Zpráva o finanční stabilitě – podzim 2023

Karina Kubelková, členka bankovní rady ČNB

Libor Holub, ředitel sekce finanční stability ČNB

29. listopadu 2023

Obsah prezentace

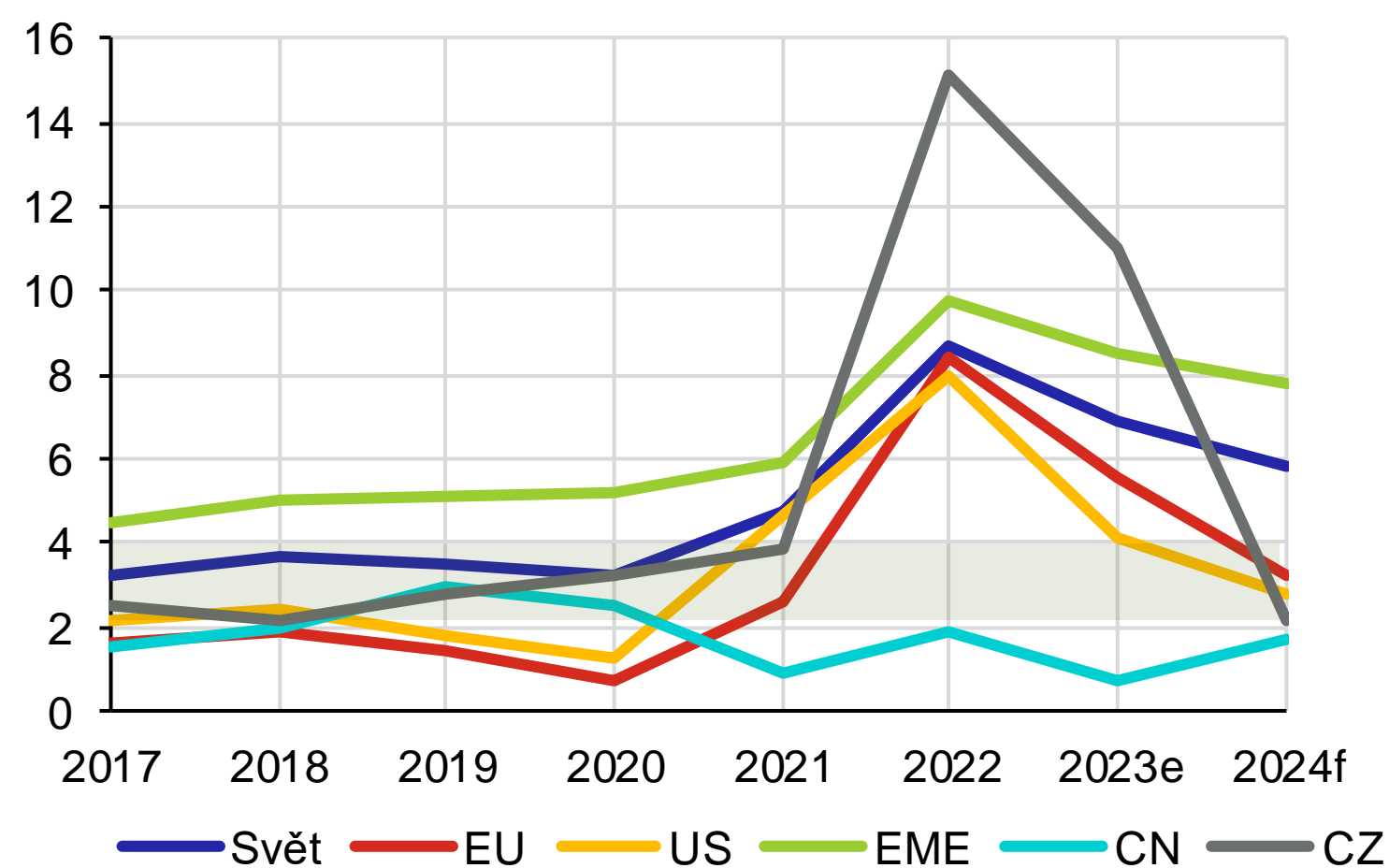
- 1. Souhrnné vyhodnocení rizik a přehled hlavních opatření ČNB**
2. Hodnocení vybraných rizik

Ekonomické prostředí a souhrnné vyhodnocení rizik (1)

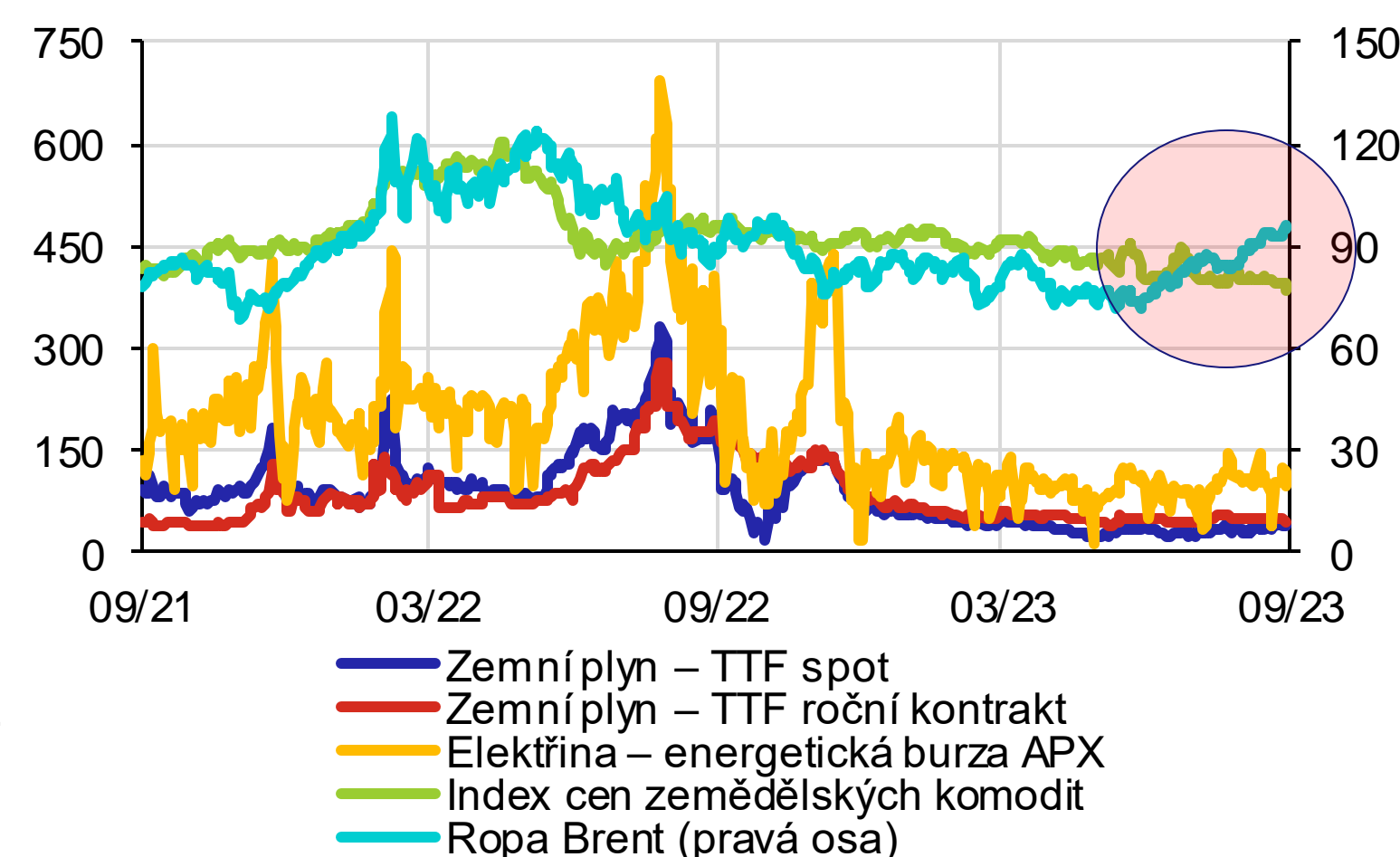
- Globálně se přehodnocuje očekávaná délka trvání restriktivních měnových politik:
 - Přes znatelné snížení zůstává inflace ve většině zemí nad inflačním cílem centrálních bank.
 - Uvolňování měnové politiky zřejmě nastane později a pomalejším tempem.
 - Opětovné zvýšení ceny ropy a energií by mohlo vést k novému nabídkovému inflačnímu šoku.
 - Evropská ekonomika se zotavuje jen pozvolně, geopolitické nejistoty na ni nadále působí nepříznivě.

Vývoj míry inflace ve vybraných regionech
(roční míra inflace v %)

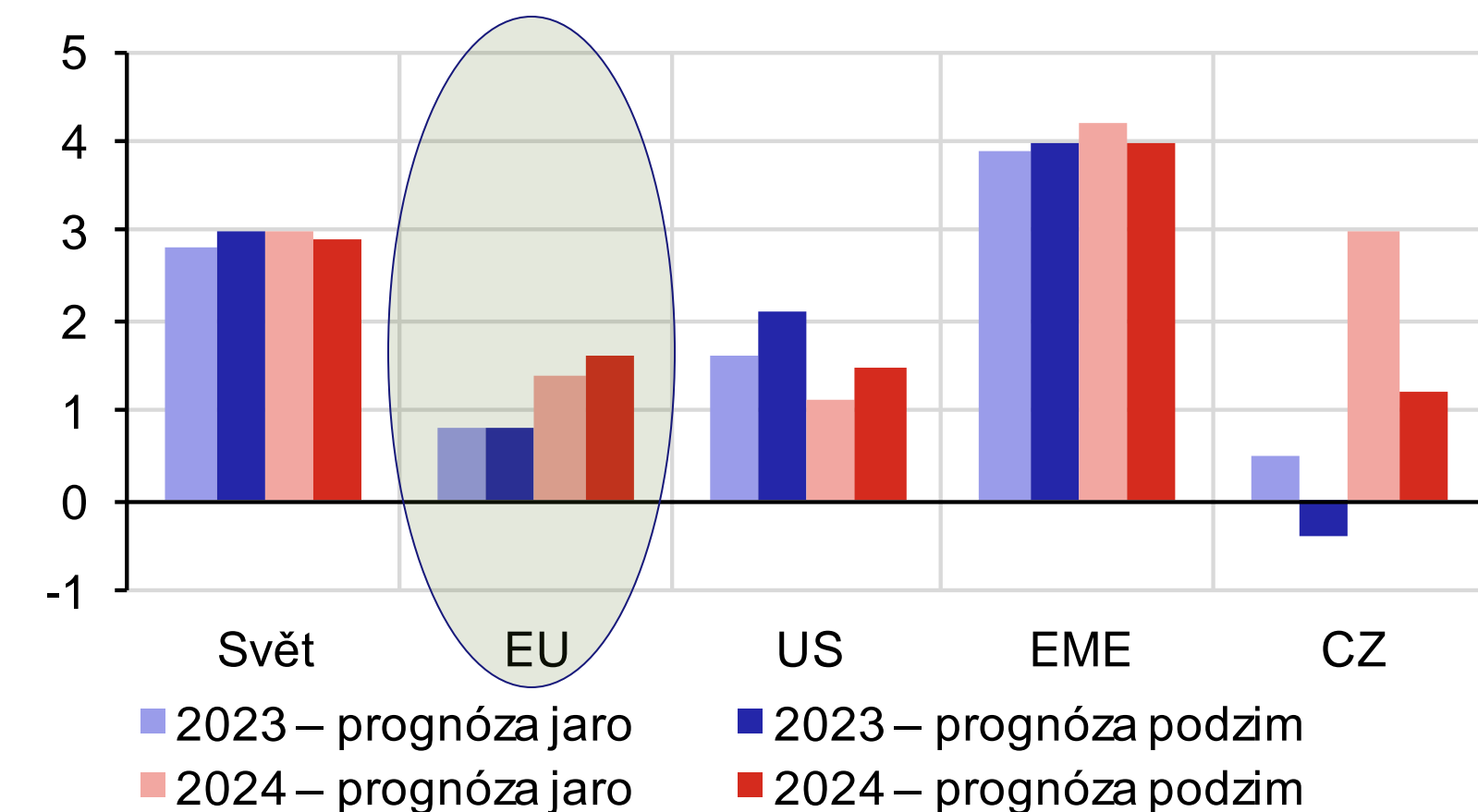

Vývoj cen vybraných komodit

(ropa v USD za barel; komoditní index v USD za bod indexu; zemní plyn a elektřina v EUR za MWh; zemědělské komodity – index v bodech)

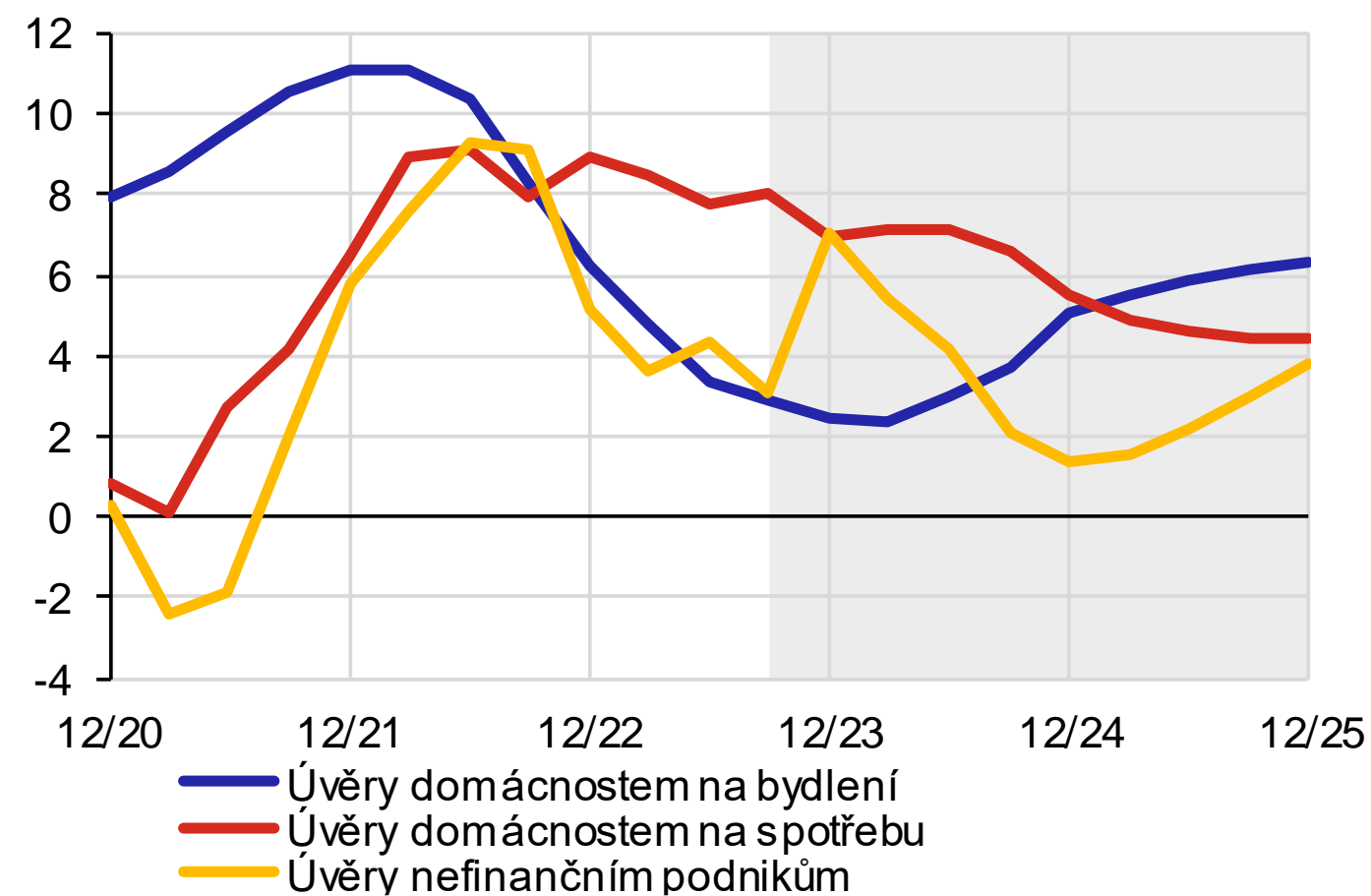
Prognóza ekonomického růstu ve vybraných regionech
(meziroční růst reálného HDP v %)

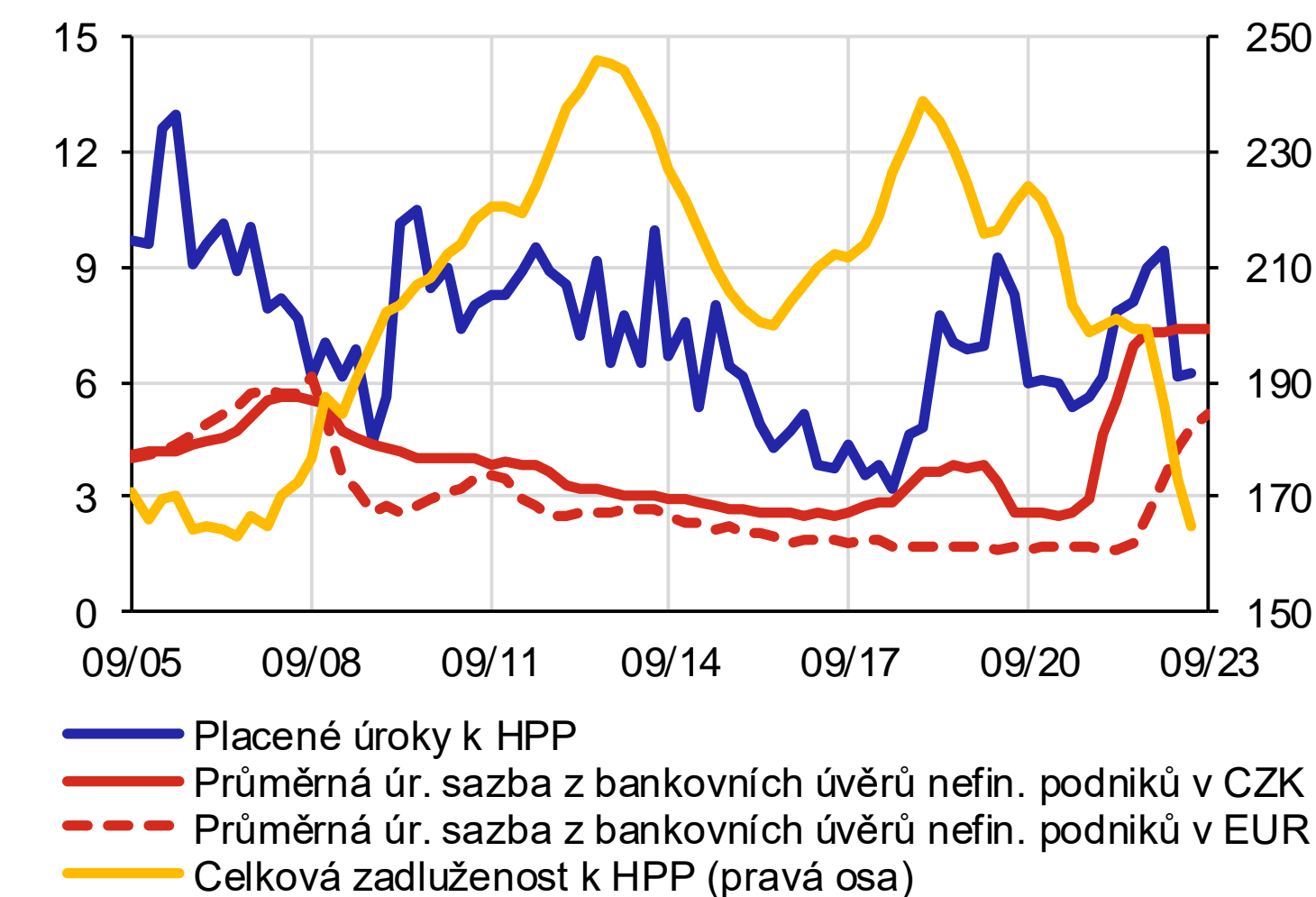
Ekonomické prostředí a souhrnné vyhodnocení rizik (2)

- Dynamika HDP v ČR zůstává utlumená:
 - Úvěrová aktivita nefinančních podniků i domácností je z dlouhodobého pohledu podprůměrná, což snižuje míru jejich zadluženosti a omezuje nárůst dluhové služby.
 - Podniky a domácnosti však mohou čelit v průběhu roku 2024 zhoršeným ekonomickým podmínkám s potenciálními dopady na jejich finanční zdraví.

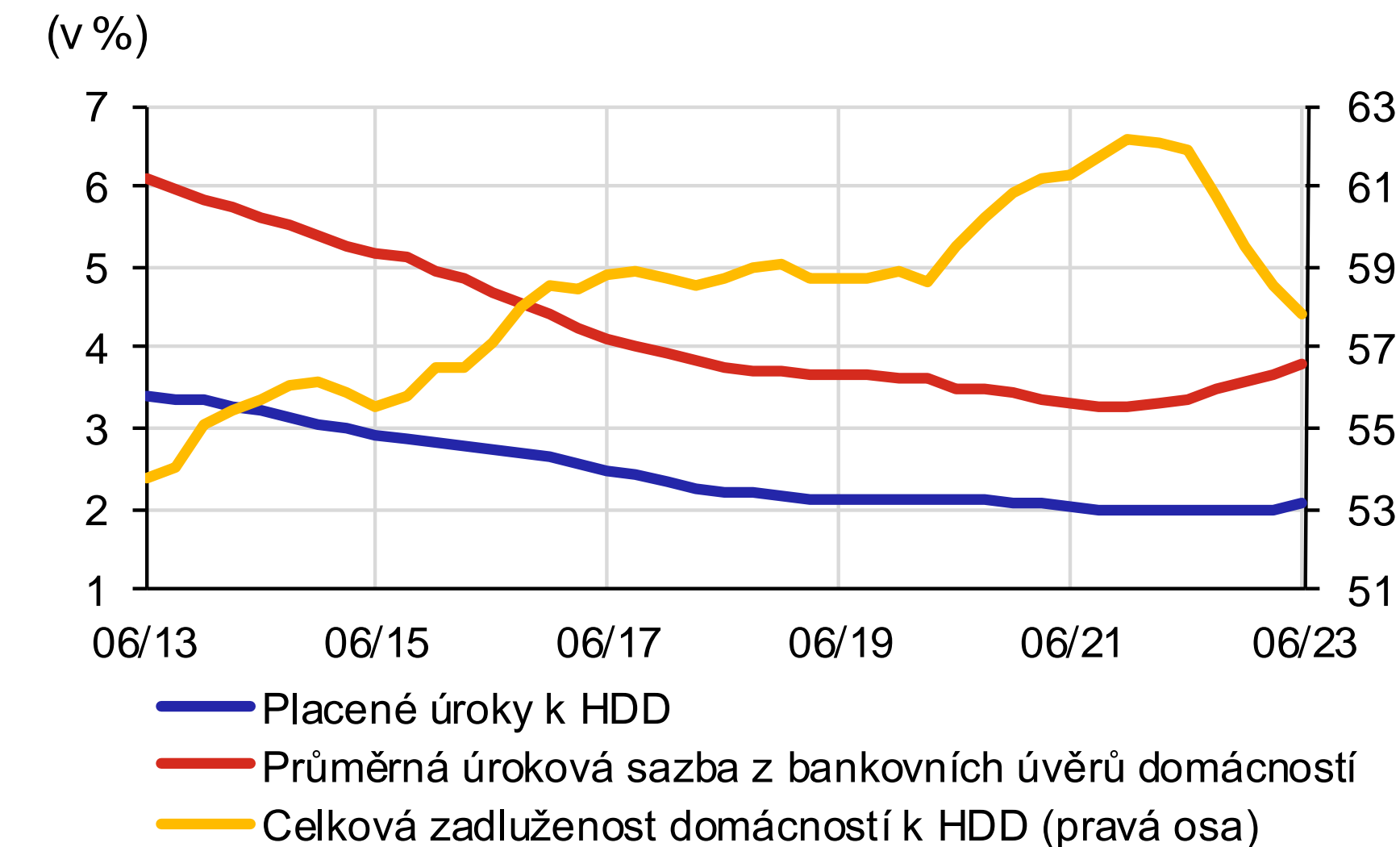
Projekce tempa růstu stavu bankovních úvěrů v soukromém nefinančním sektoru (meziročně v %)

Míra zadluženosti a úroky placené nefinančními podniky (v %)

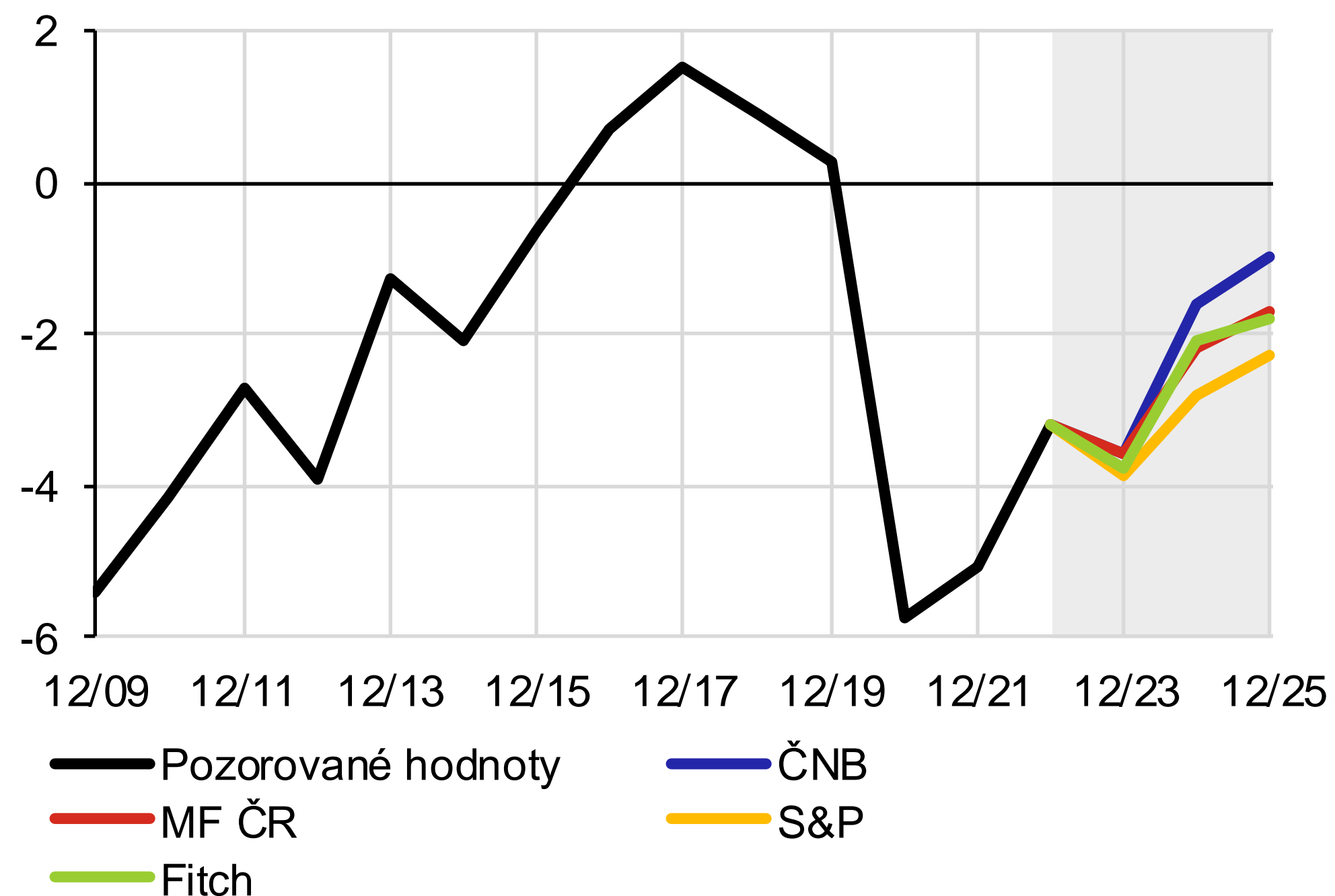
Míra zadluženosti a úroky placené domácnostmi (v %)

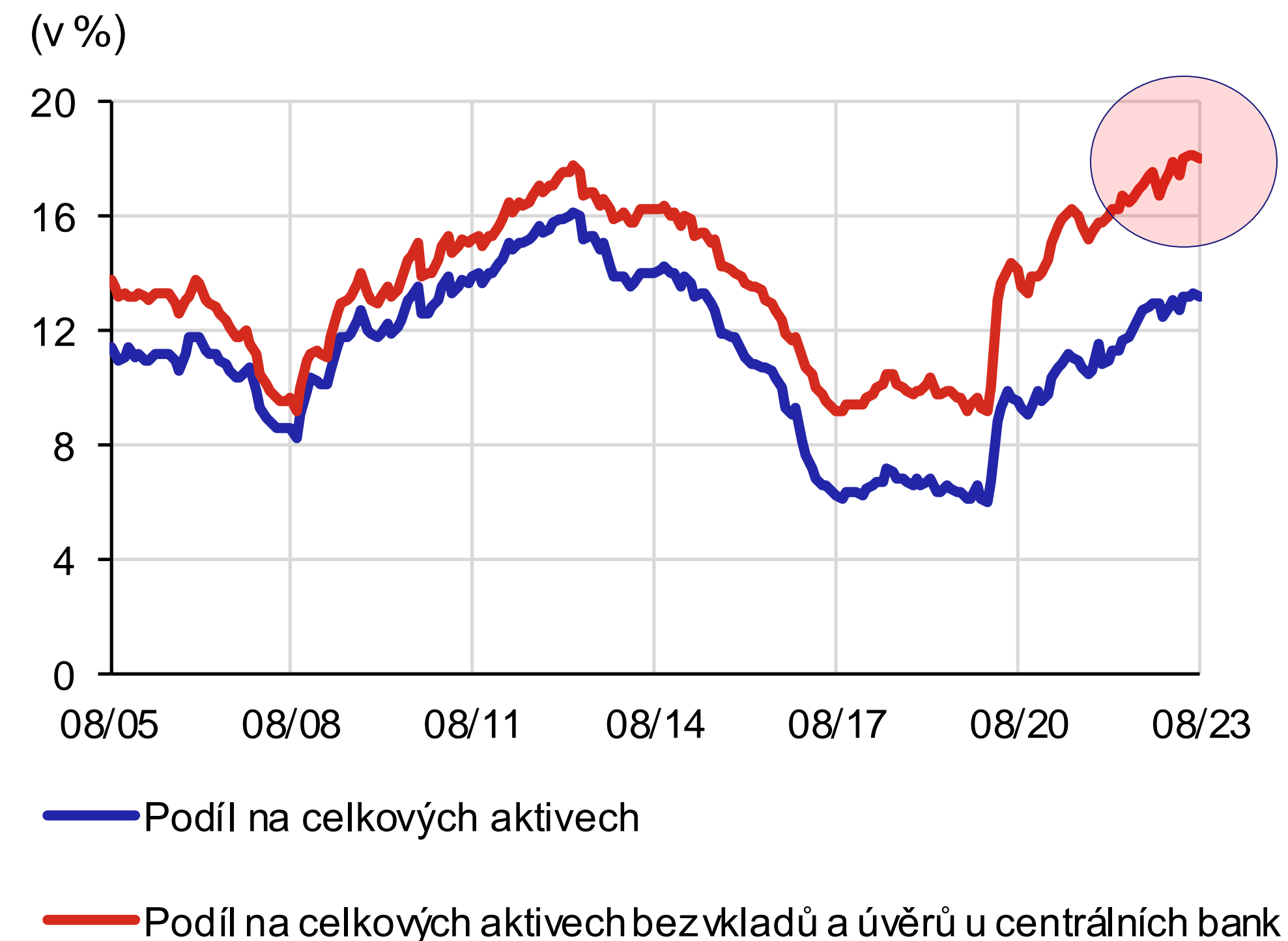
Ekonomické prostředí a souhrnné vyhodnocení rizik (3)

- Přetrvávající deficitní hospodaření sektoru vládních institucí zvyšuje svrchované expozice domácích bank a s tím spojené riziko koncentrace v jejich bilancích.

Vývoj hospodaření sektoru vládních institucí
(v % HDP)

Podíl dluhových cenných papírů vládních institucí v
bilancích domácích bank
(v %)

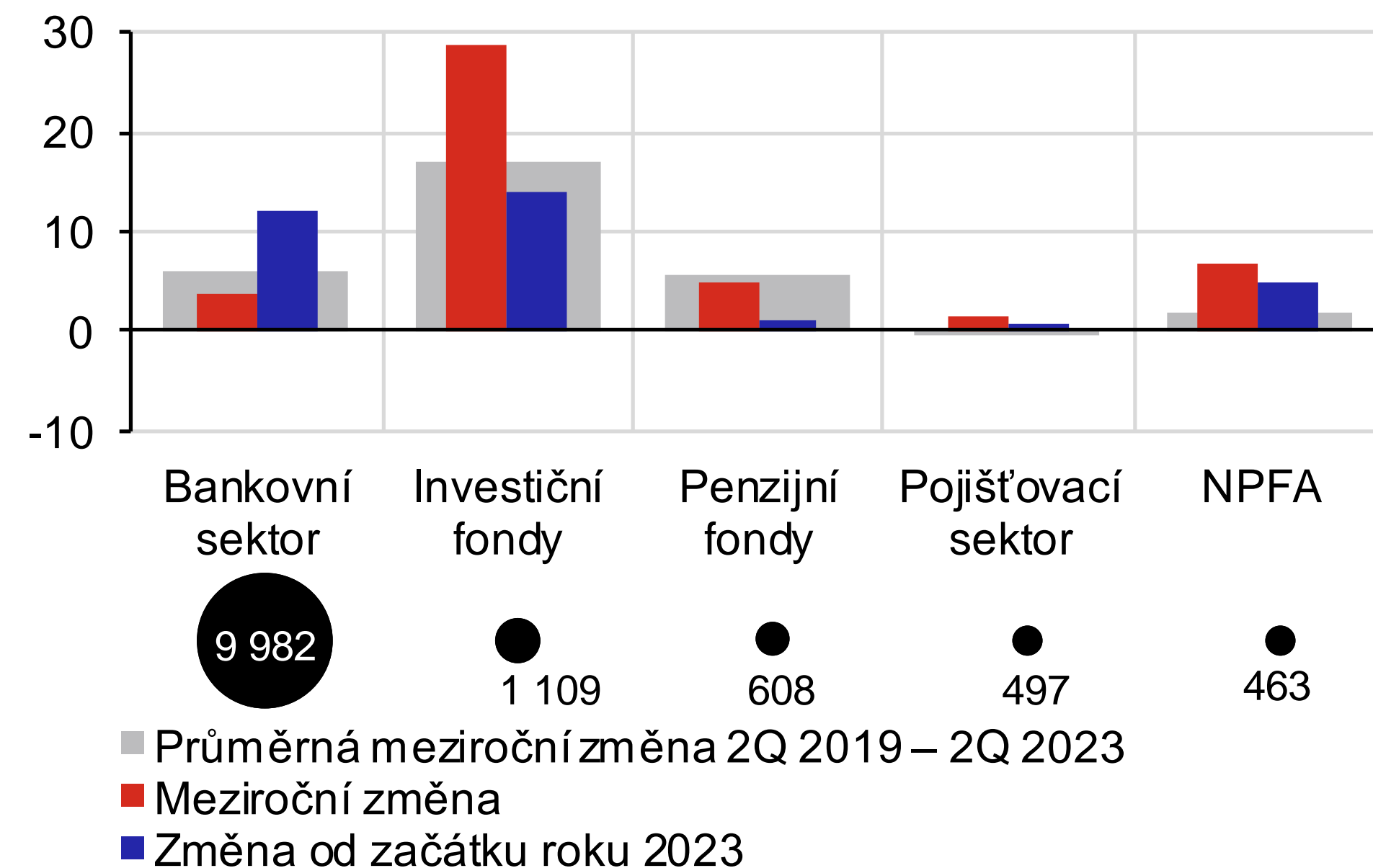

Finanční stabilita v listopadu 2023 (1)

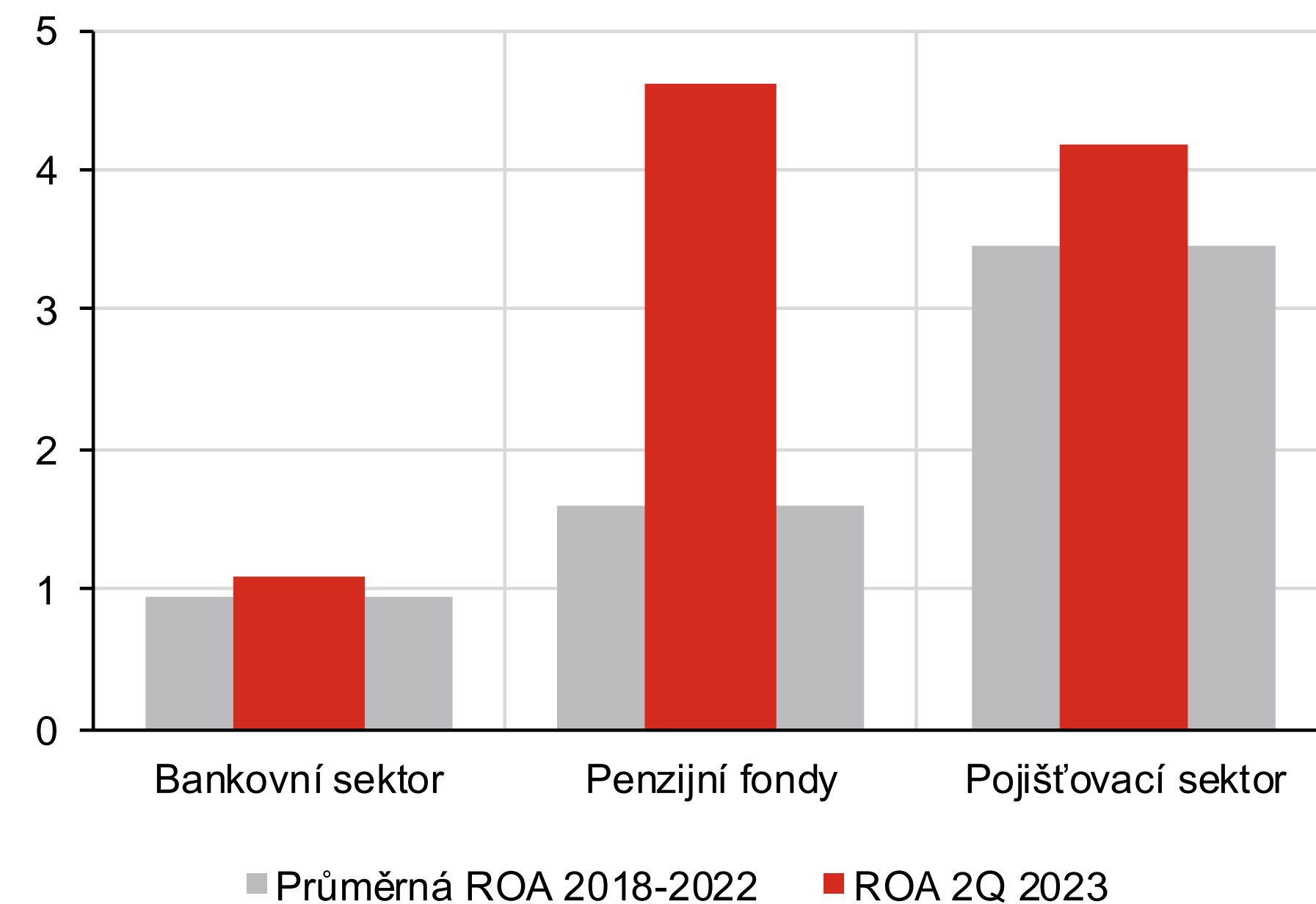
- Situace ve finančním sektoru v ČR se v první polovině roku 2023 vyvíjela příznivě.
- Většina jeho segmentů vykázala nárůst celkových aktiv a ziskovosti.
 - Základem odolnosti vůči nepříznivým šokům je jejich silná kapitálová a likviditní pozice.

Dynamika růstu jednotlivých segmentů finančního sektoru

(v %)

Ziskovost jednotlivých segmentů finančního sektoru
(rentabilita aktiv v %)

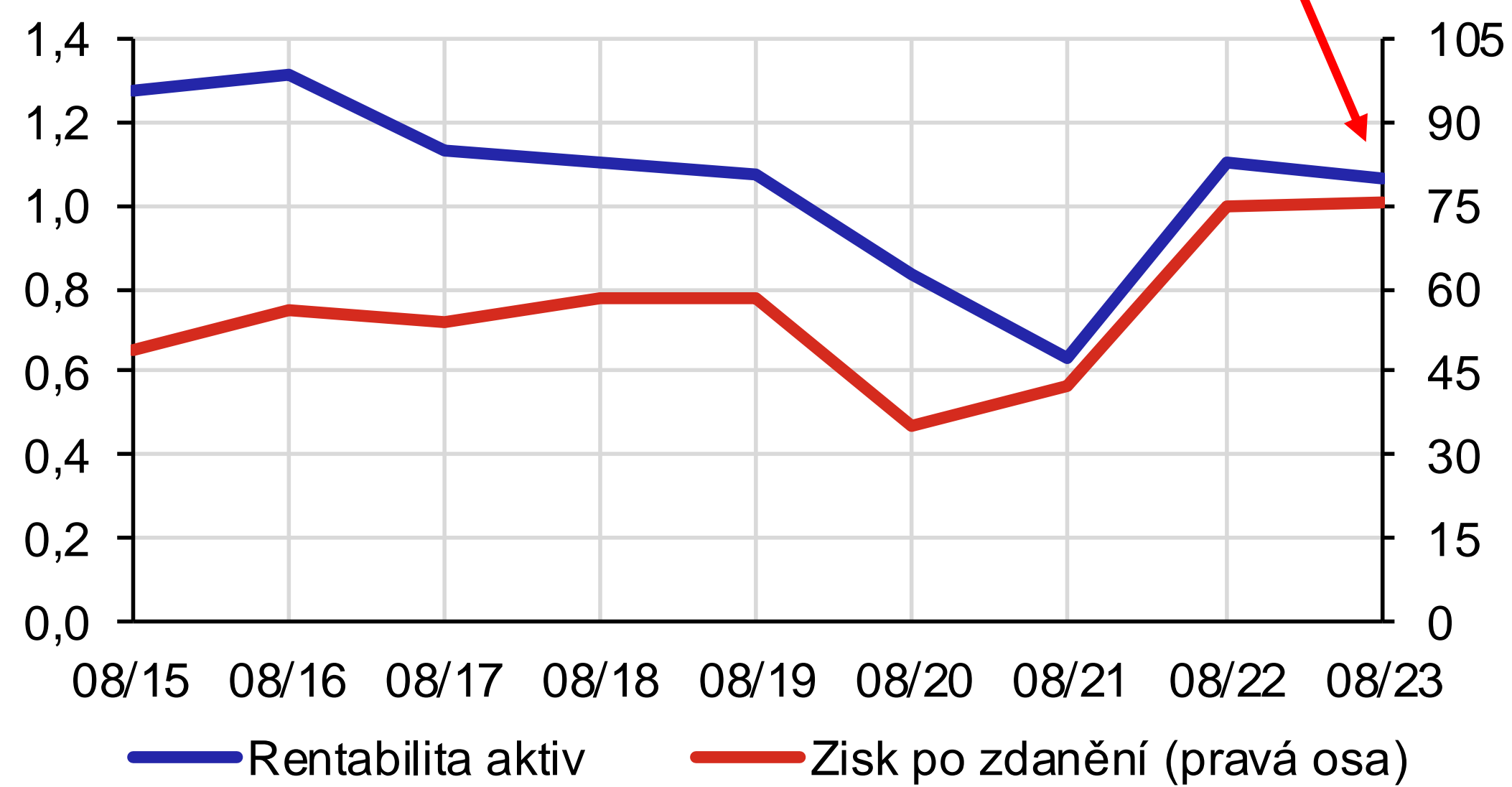

Finanční stabilita v listopadu 2023 (2)

- Ziskovost bankovního sektoru se meziročně mírně snížila.
 - Pokračující transmise měnověpolitických sazeb do úrokových sazeb vkladů ovlivňuje čistý úrokový výnos.
 - Útlum ekonomiky se promítá v růstu ztrát ze znehodnocení.

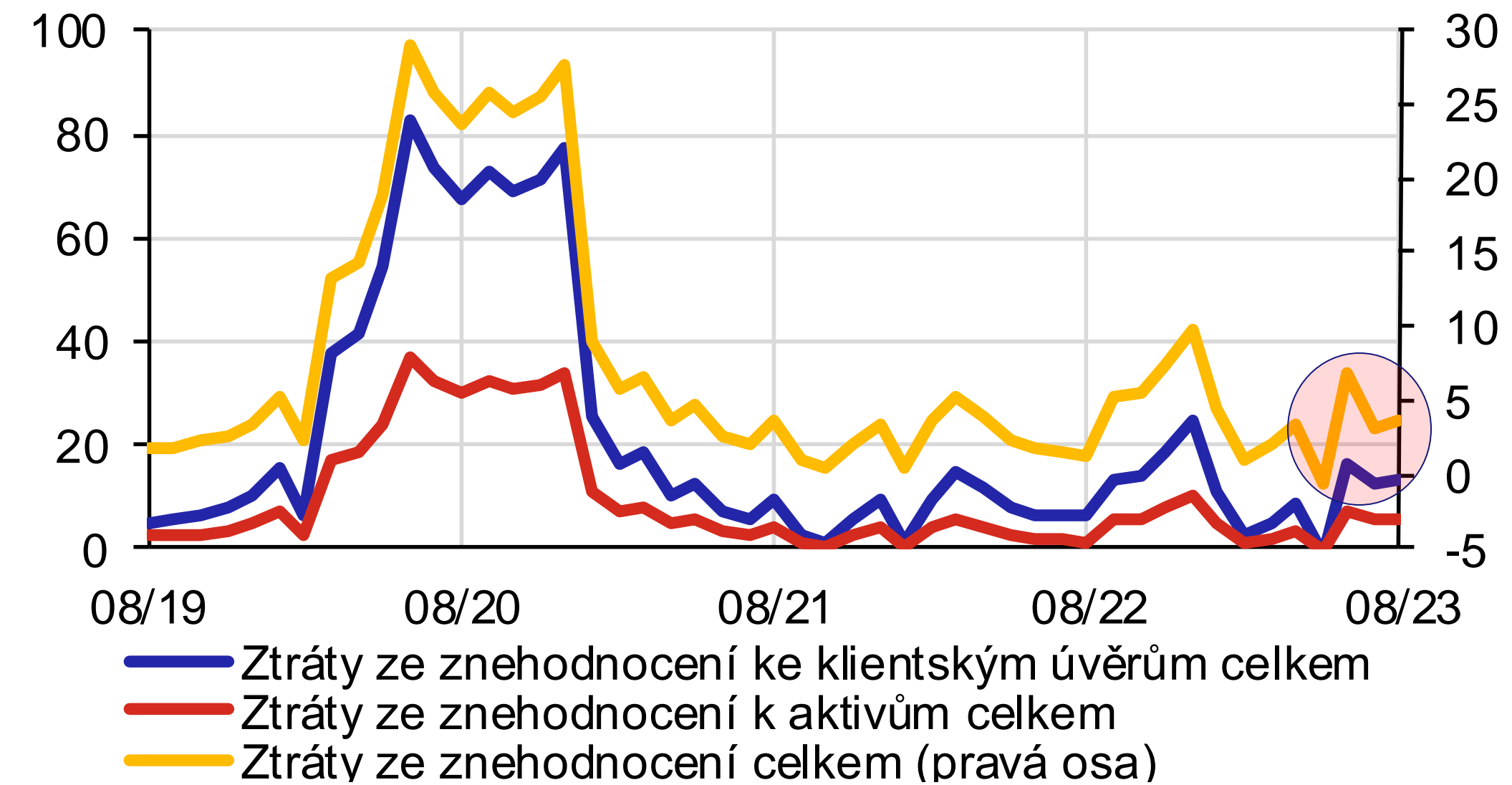
Rentabilita aktiv a zisk

(v %; pravá osa: mld. Kč)

Ztráty ze znehodnocení

(v b. b.; pravá osa: v mld. Kč)

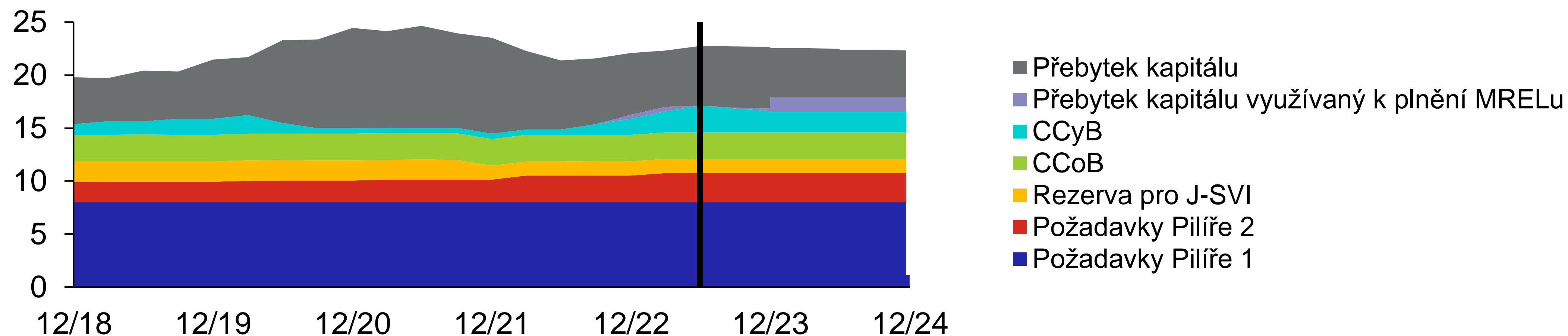

Finanční stabilita v listopadu 2023 (3)

- **Klíčový bankovní sektor** je odolný vůči nepříznivým šokům.
 - Kapitálové vybavení zůstává robustní i díky kapitálovým rezervám a přebytku kapitálu nad regulatorními požadavky.
 - Stabilizační roli plní i postupně budovaná kapacita zdrojů k řešení krize (MREL).

Struktura kapitálu a kapitálových požadavků v domácím bankovním sektoru

(v p. b.)

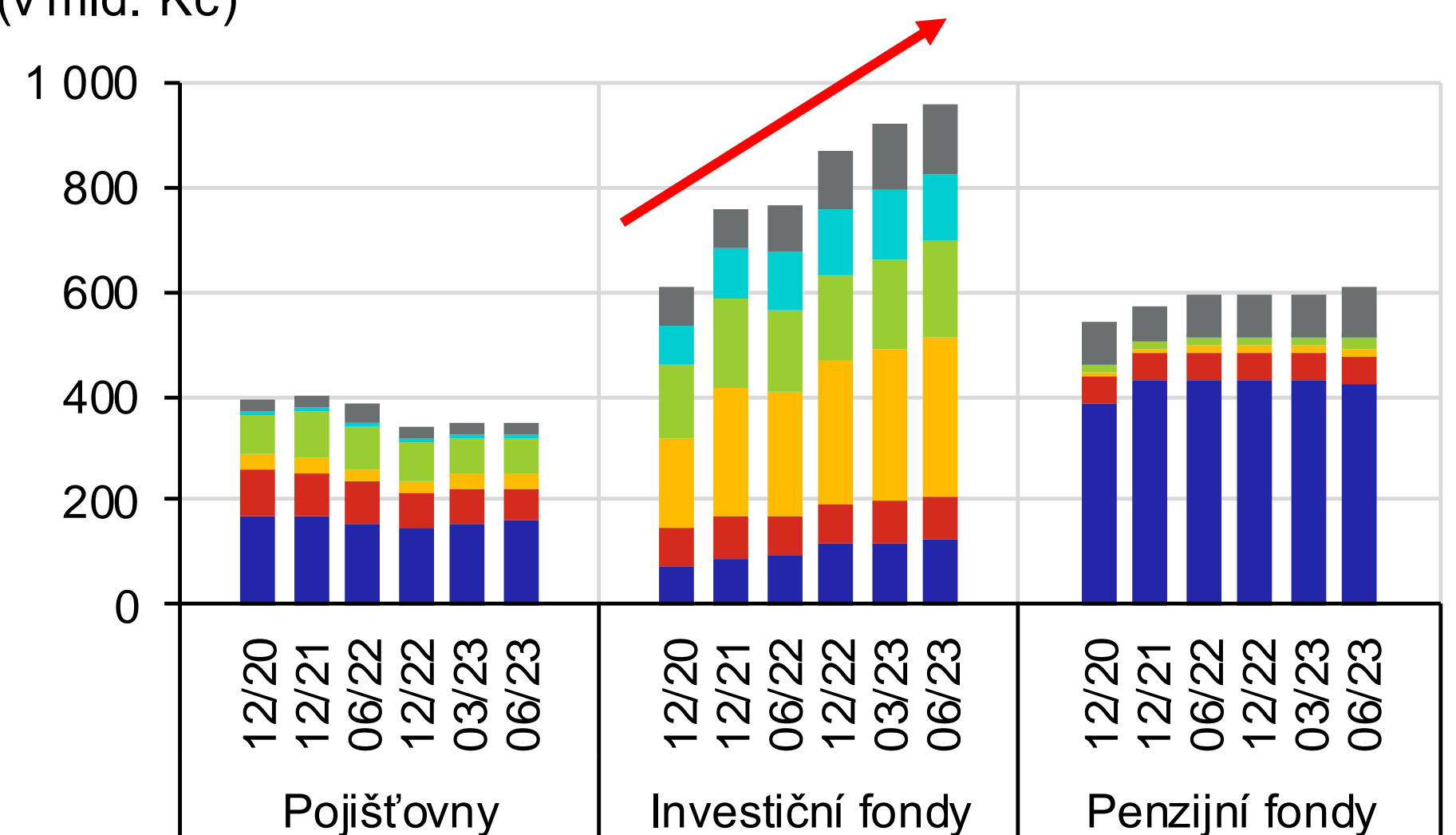

Finanční stabilita v listopadu 2023 (4)

- Domácí **nebankovní finanční sektor** je stabilní a odolný.
 - Nadále dynamicky rostou investiční fondy.
 - Penzijní fondy zaznamenávají odtok z transformovaných fondů.

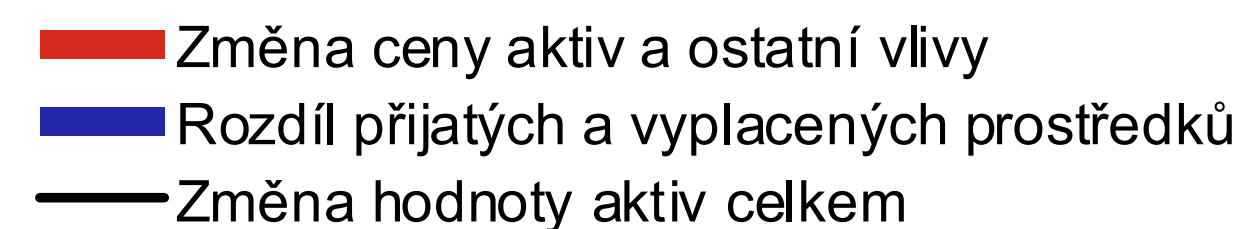
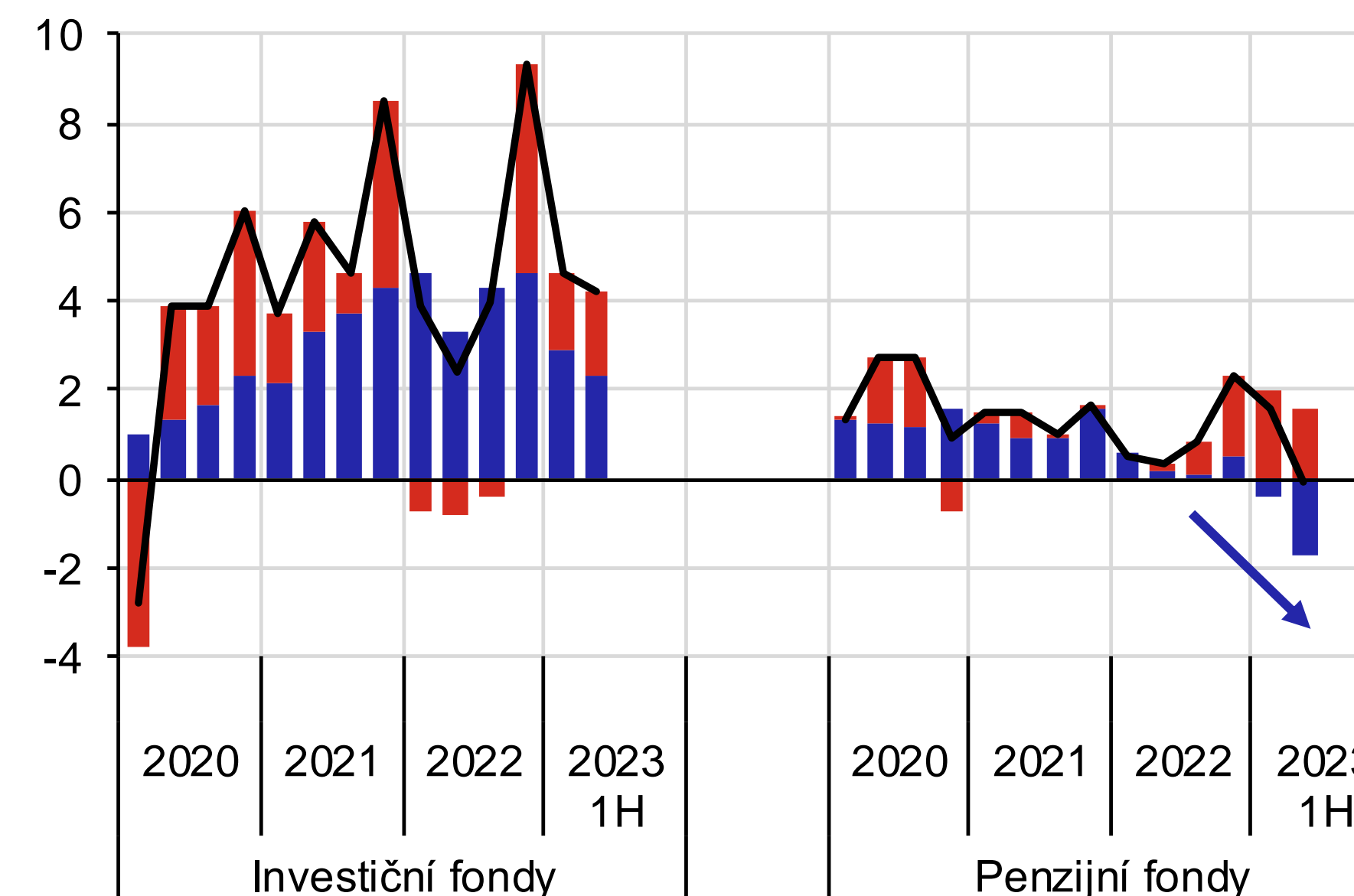
Vývoj hlavních složek investičních aktiv domácích nebankovních institucionálních investorů

(v mld. Kč)

Rozklad změny hodnoty aktiv investičních a penzijních fondů

(v % aktiv ke konci předchozího čtvrtletí)

Obsah prezentace

1. Souhrnné vyhodnocení rizik a přehled hlavních opatření ČNB

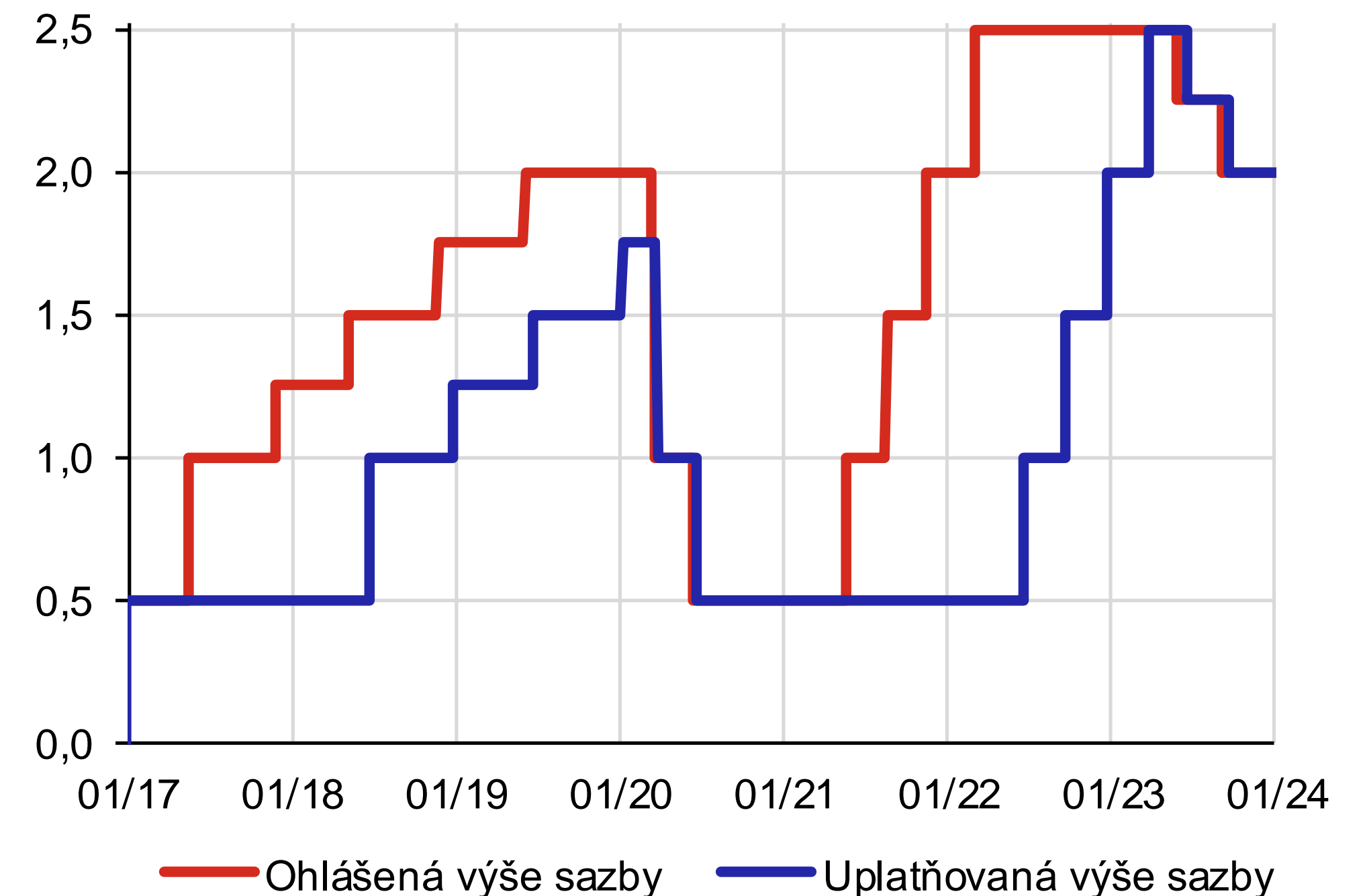
- Kapitálové rezervy

Rozhodnutí o sazbě proticyklické kapitálové rezervy (1)

- **Bankovní rada dnes rozhodla o ponechání sazby rezervy na 2 %.**
 - V sestupné fázi finančního cyklu ČNB sazbu postupně a obezřetně snižuje v návaznosti na materializaci a/či odeznívání rizik.
 - V případě pokračování přirozeného odeznívání cyklických rizik z bilancí bankovního sektoru je ČNB připravena sazbu dále **pozvolna snižovat**.
 - V případě výrazného zhoršení ekonomické situace a vzniku významných neočekávaných úvěrových ztrát je ČNB připravena sazbu **snížit výrazněji**, nebo rezervu **zcela uvolnit**.

Ohlášená a uplatňovaná výše sazby CCyB v ČR
(v % celkového objemu rizikové expozice)

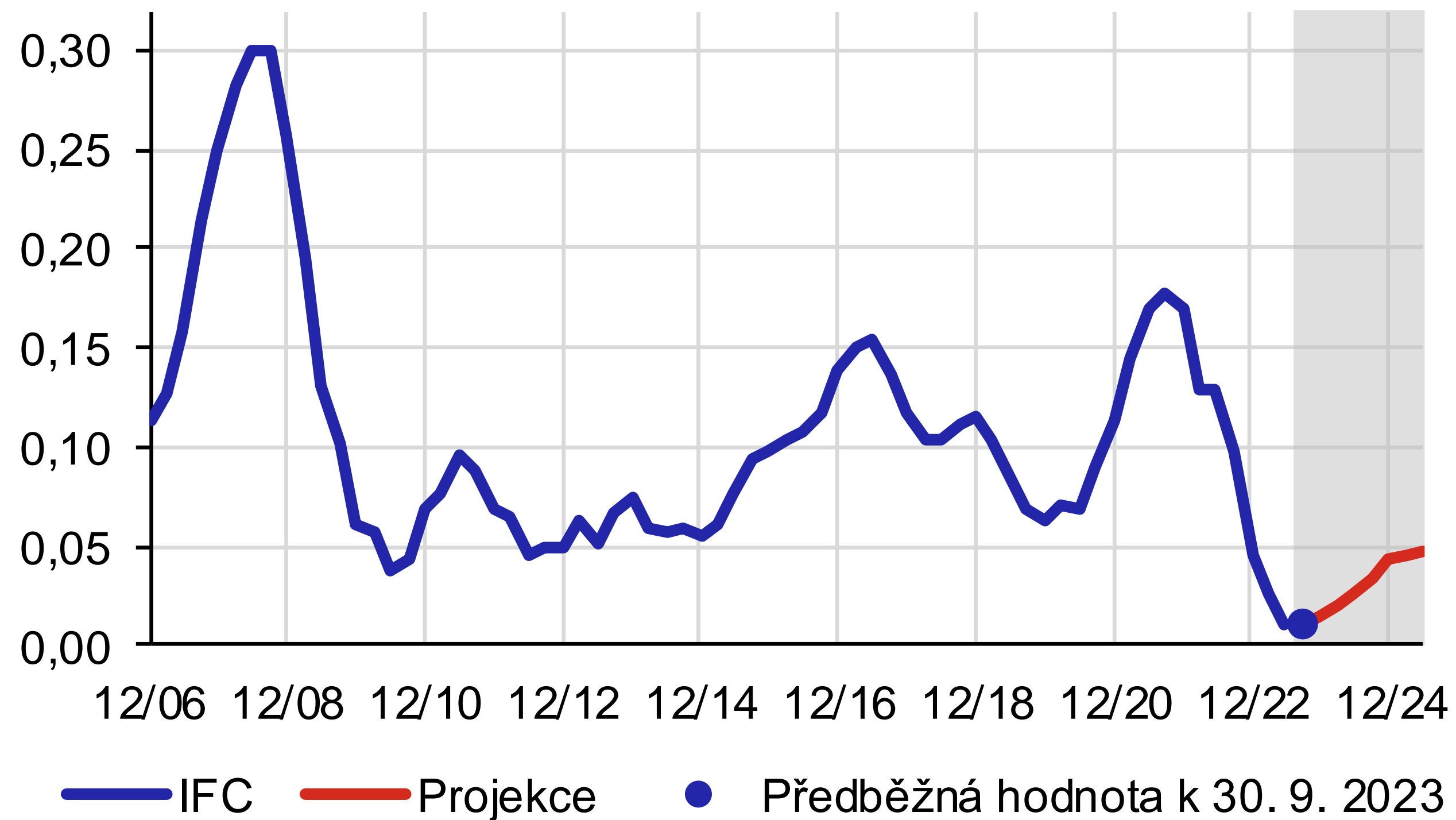

Rozhodnutí o sazbě proticyklické kapitálové rezervy (2)

- Finanční cyklus je v sestupné fázi a pohybuje se blízko svého dna.

Indikátor finančního cyklu

(0 minimum, 1 maximum)

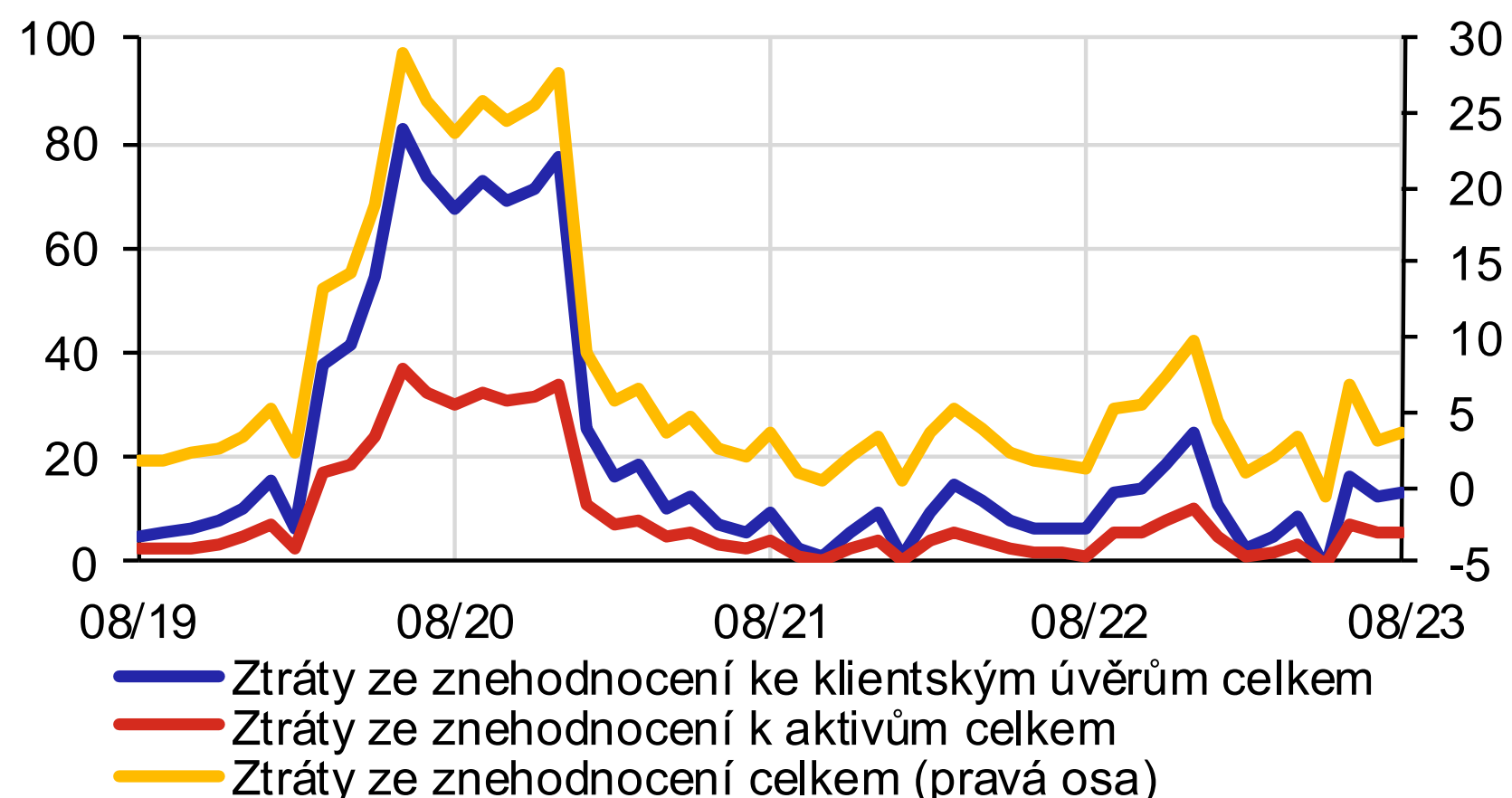
Rozhodnutí o sazbě proticyklické kapitálové rezervy (3)

Při rozhodnutí ponechat sazbu jsme vzali v úvahu:

- snižující se, ale nadále podstatný rozsah dříve přijatých cyklických rizik v bilanci bankovního sektoru,
- cyklicky snížené úrovně rizikových vah úvěrových expozic.

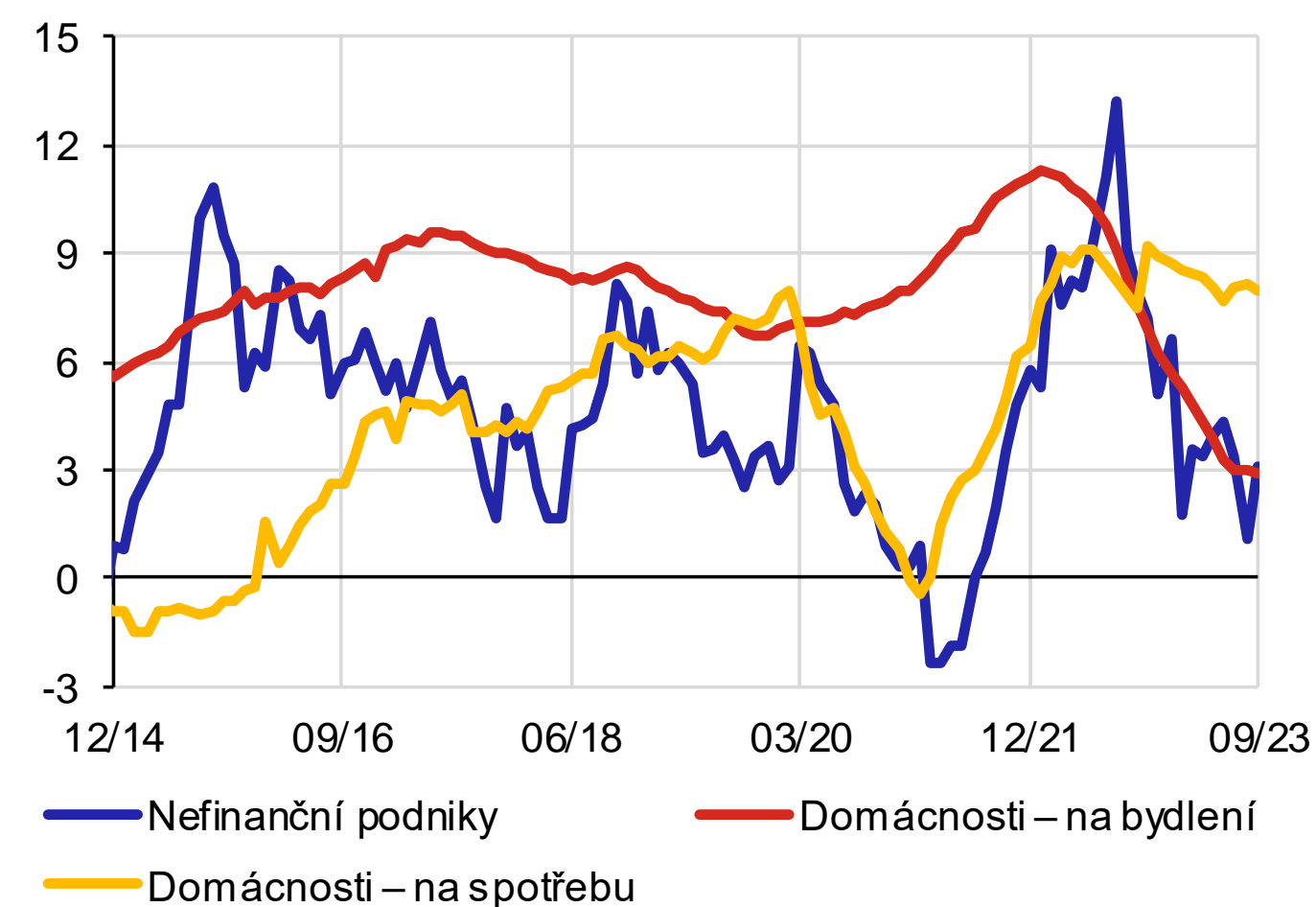
Ztráty ze znehodnocení

(v b. b.; pravá osa: v mld. Kč)

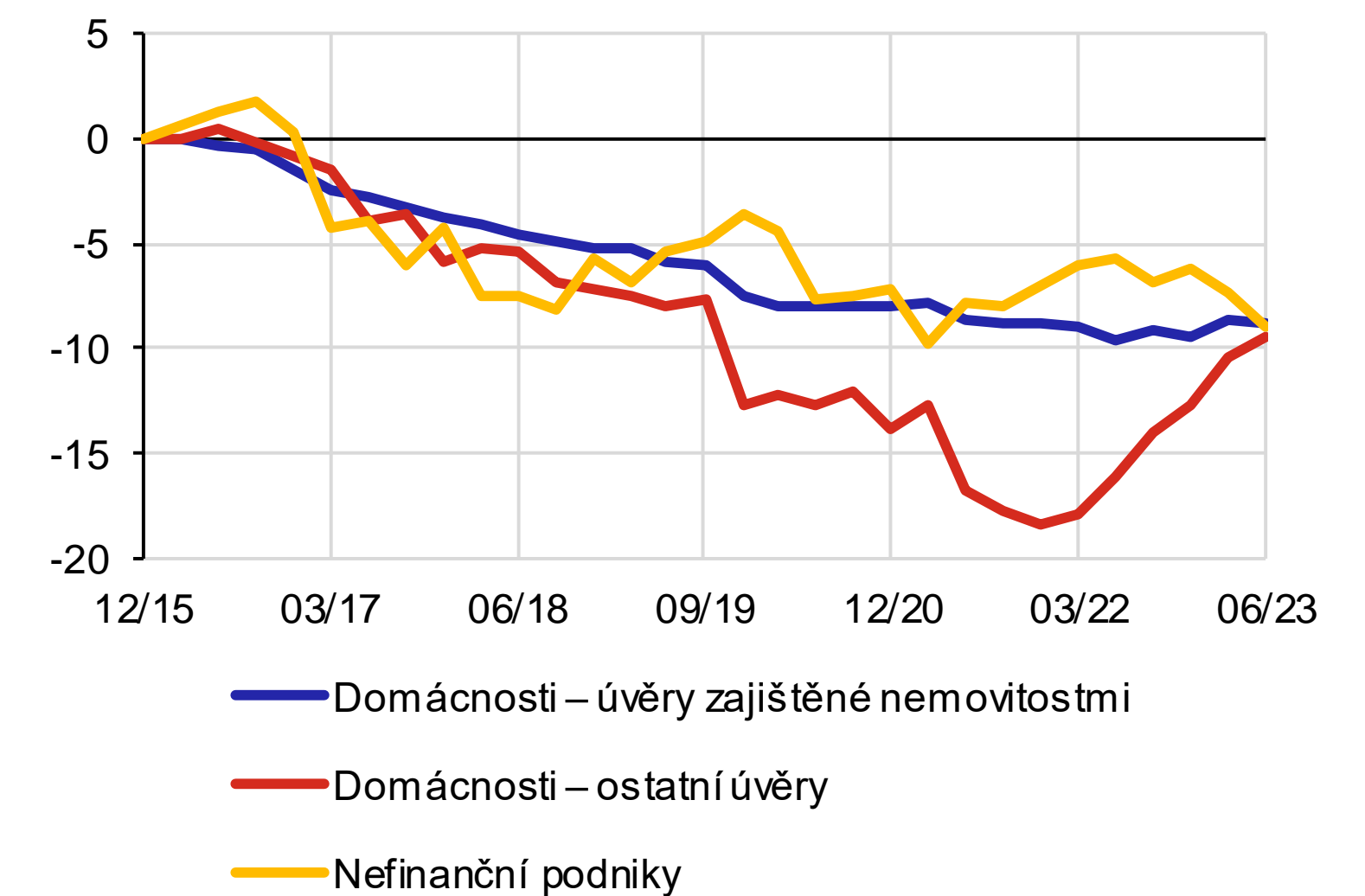
Meziroční tempo růstu stavu bankovních úvěrů soukromému nefinančnímu sektoru

(v %)

Změna rizikových vah oproti počátku silně rostoucí fáze finančního cyklu

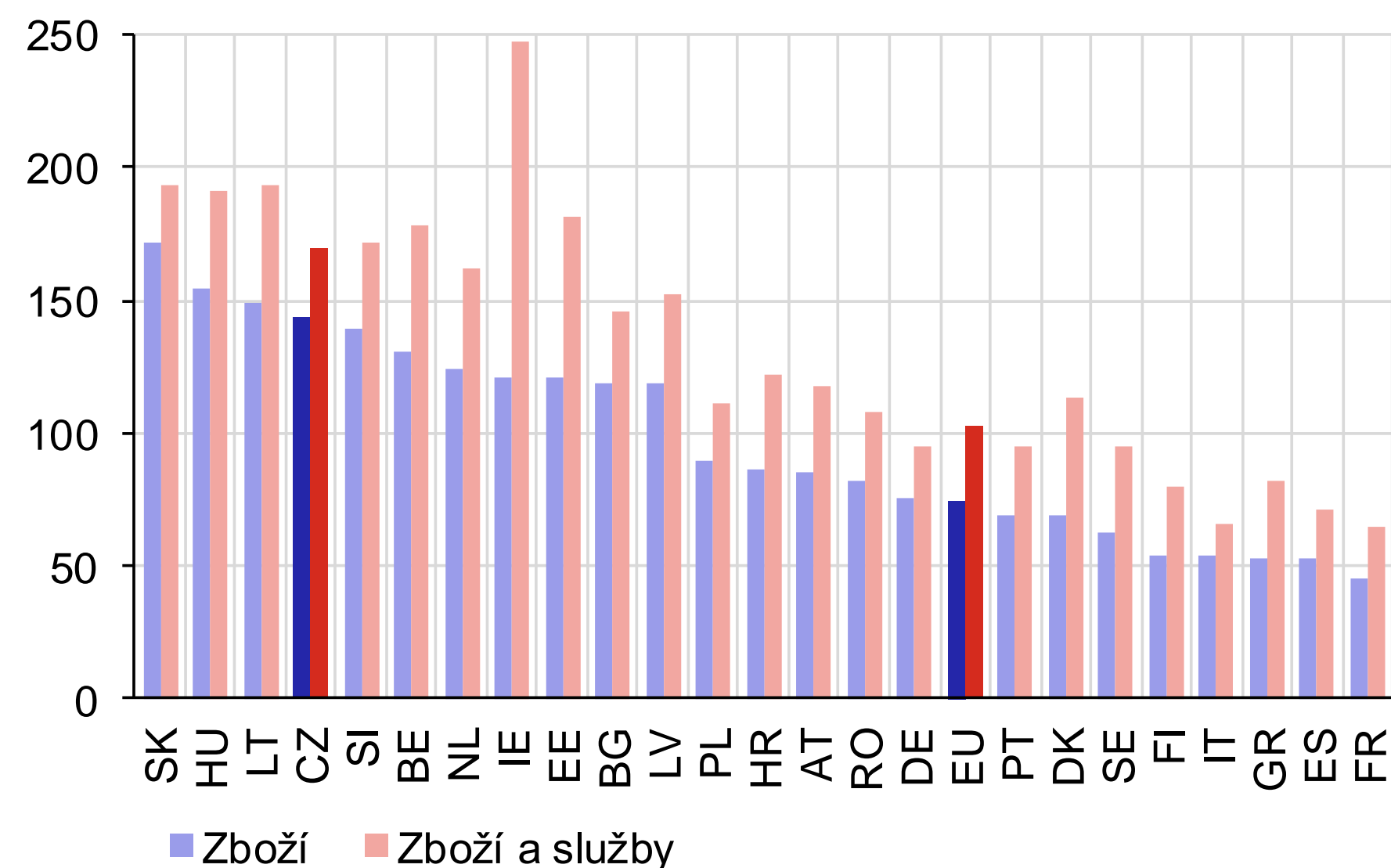
(v p. b.)

Strukturální systémová rizika (1)

- ČNB vyhodnotila strukturální systémová rizika domácí ekonomiky a bankovního sektoru a prozatím neshledává potřebu reagovat na ně makrobezpečnostními kapitálovými nástroji.
- Klíčovými strukturálními zdroji zranitelnosti jsou:
 - vysoká míra otevřenosti domácí ekonomiky a
 - koncentrace zahraničního obchodu

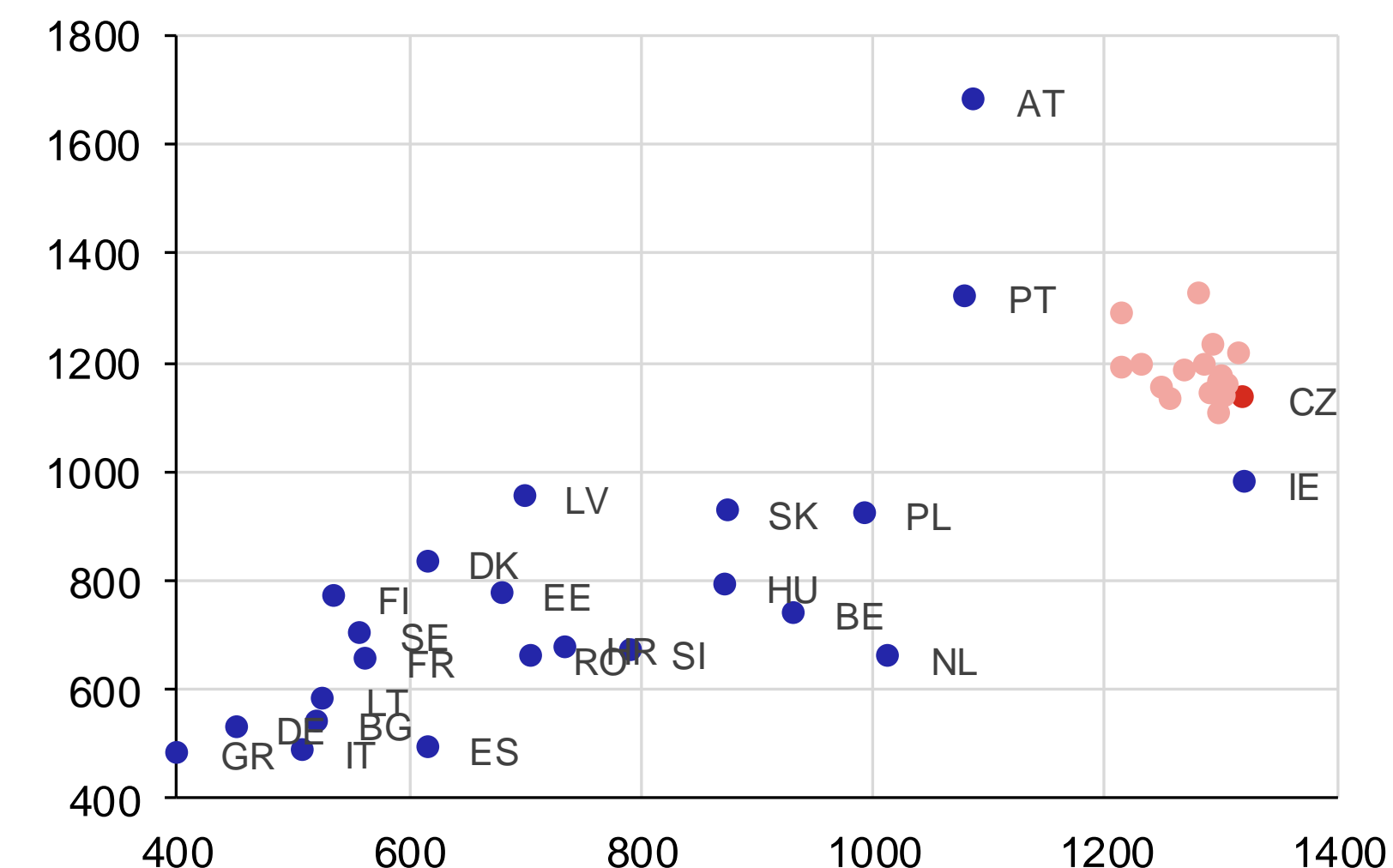
Indikátor otevřenosti ekonomiky vybraných zemí EU v roce 2022
(součet dovozu a vývozu v % HDP, stálé ceny roku 2015)

Zdroj: Eurostat

Index koncentrace vývozu a dovozu vybraných zemí EU do partnerských zemí v roce 2022

(HHI v bodech; osa x: vývoz, osa y: dovoz)

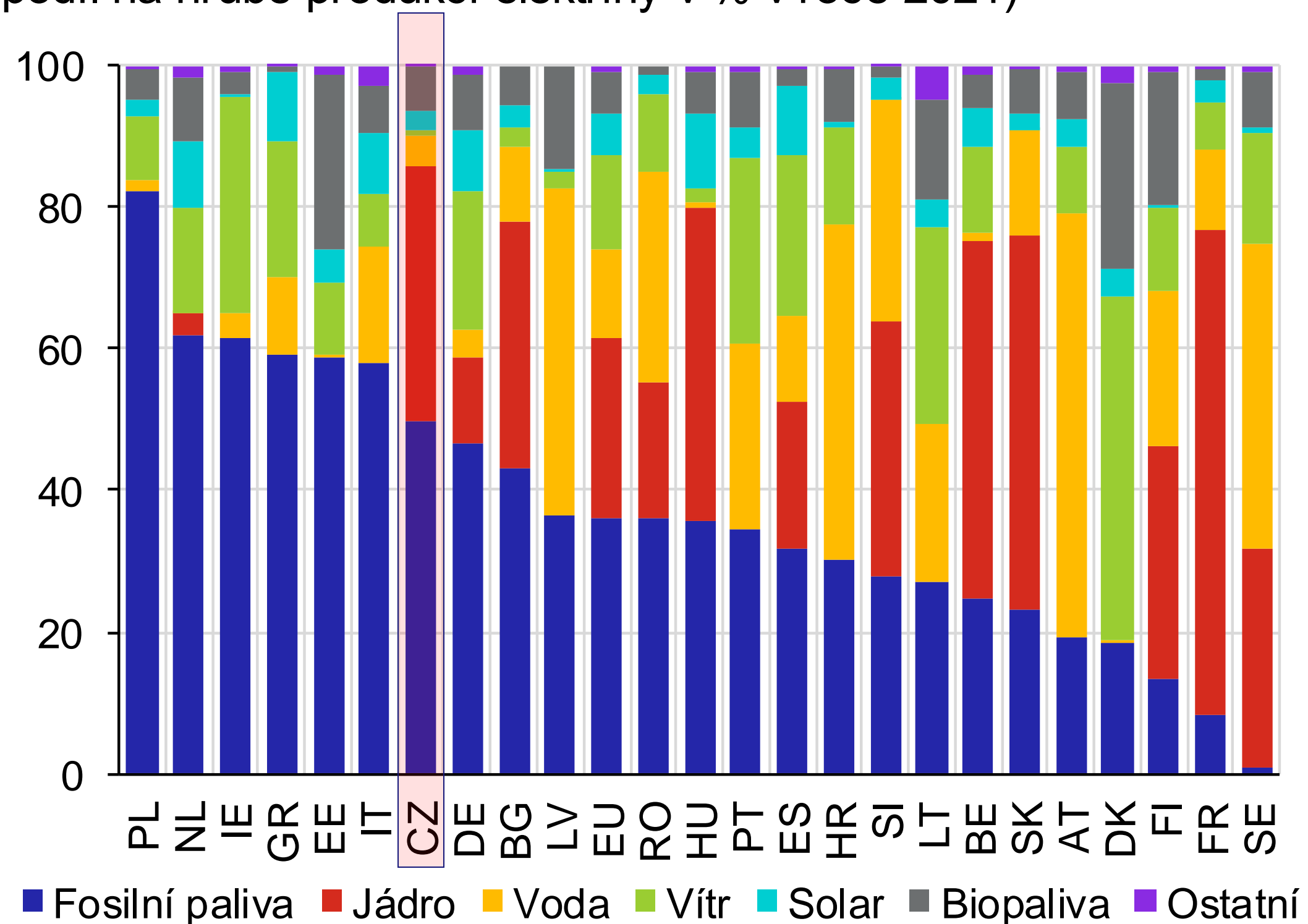
Zdroj: Eurostat

Poznámka: Světle červené body zobrazují hodnoty pro ČR v období 2006 až 2021.

Strukturální systémová rizika (2)

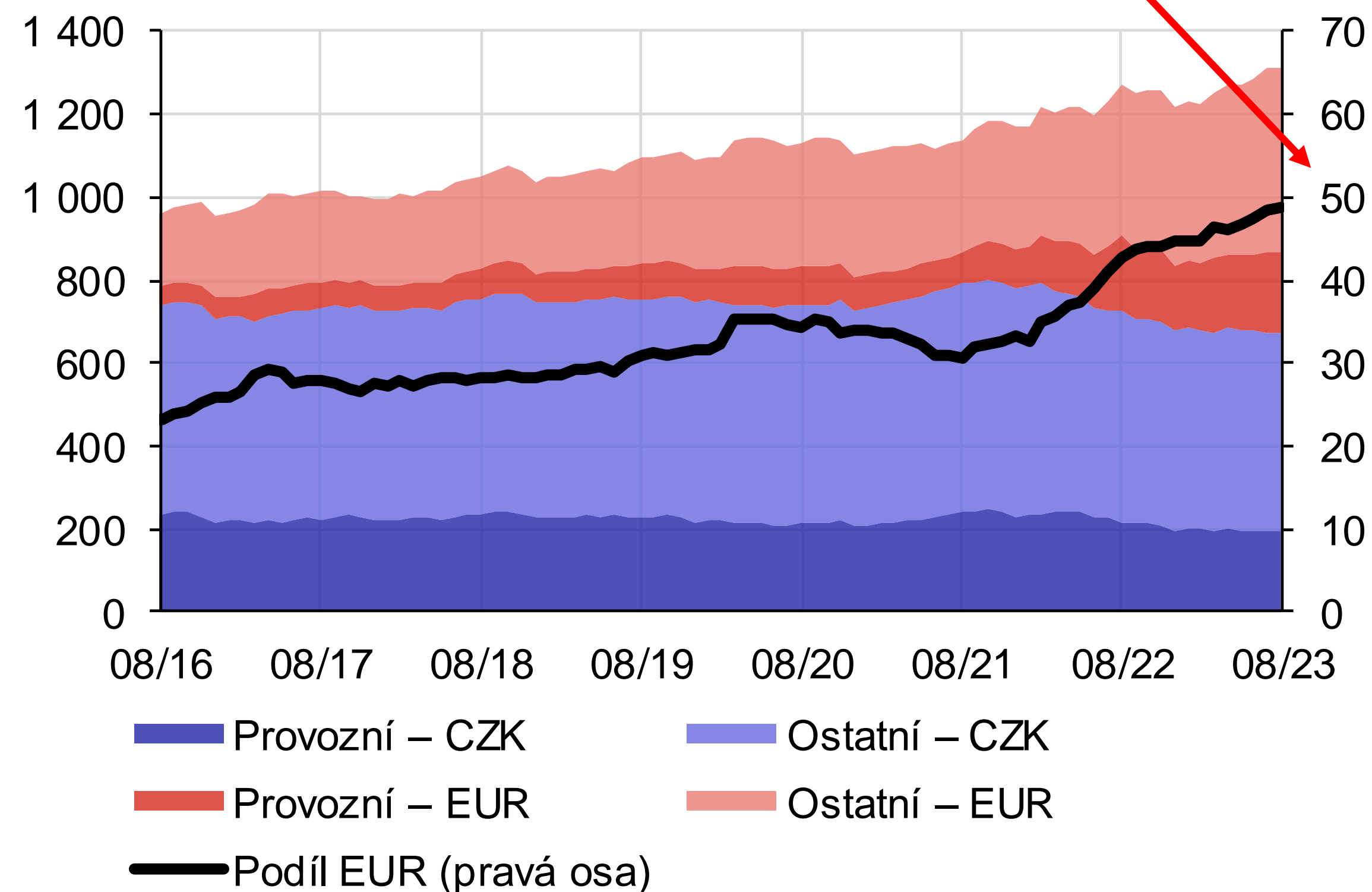
- K potenciální zranitelnosti přispívají také možné dopady přechodových klimatických rizik a vysoký podíl cizoměnového financování nefinančních podniků.

Produkce elektrické energie dle zdroje ve vybraných zemích EU
(podíl na hrubé produkci elektřiny v % v roce 2021)

Zdroj: Eurostat

Stavy úvěrů nefinančním podnikům dle měny
(v mld. Kč; pravá osa: v %)

Obsah prezentace

1. Souhrnné vyhodnocení rizik a přehled hlavních opatření ČNB

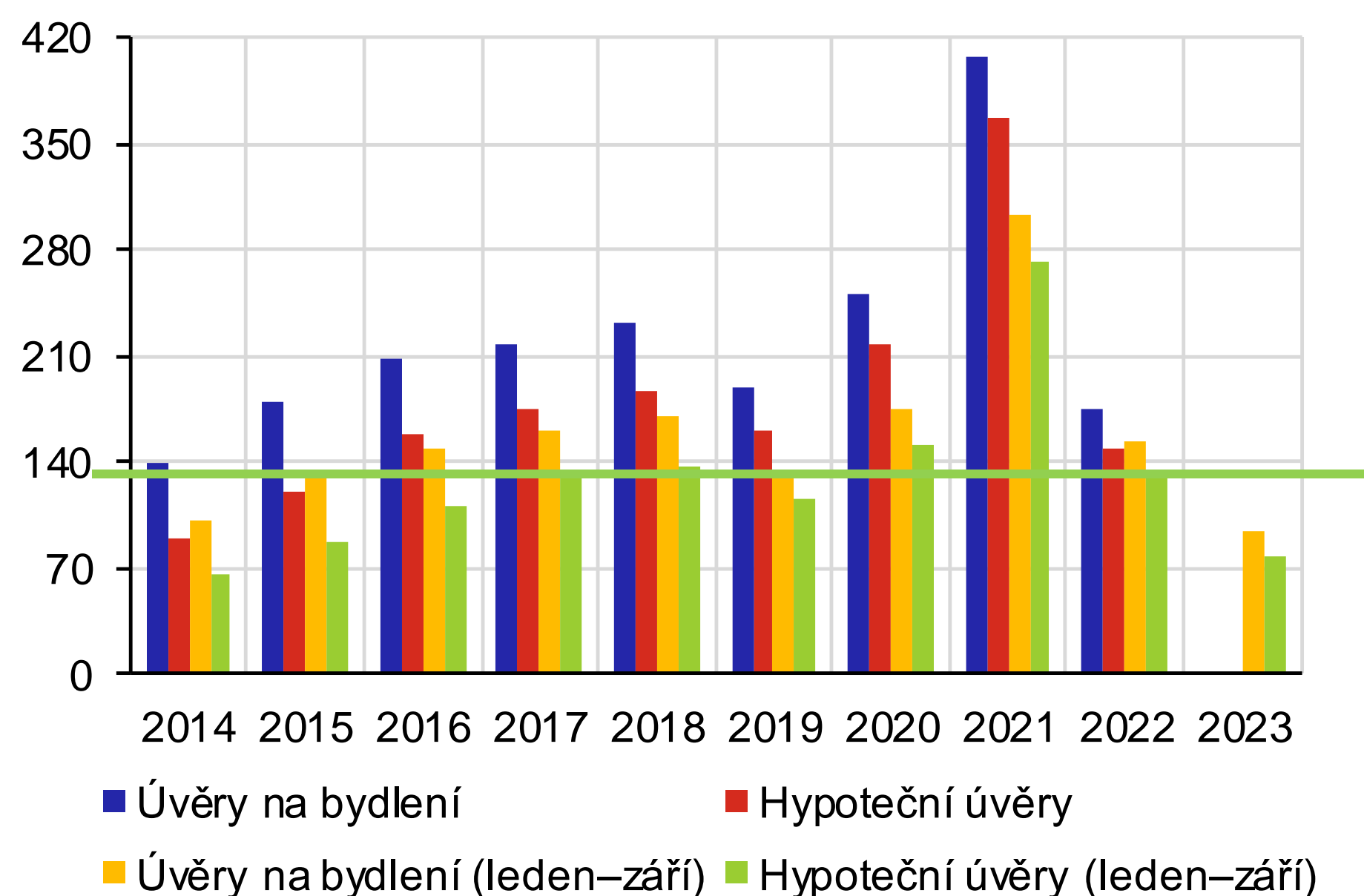
- Úvěrové ukazatele pro hypotéky

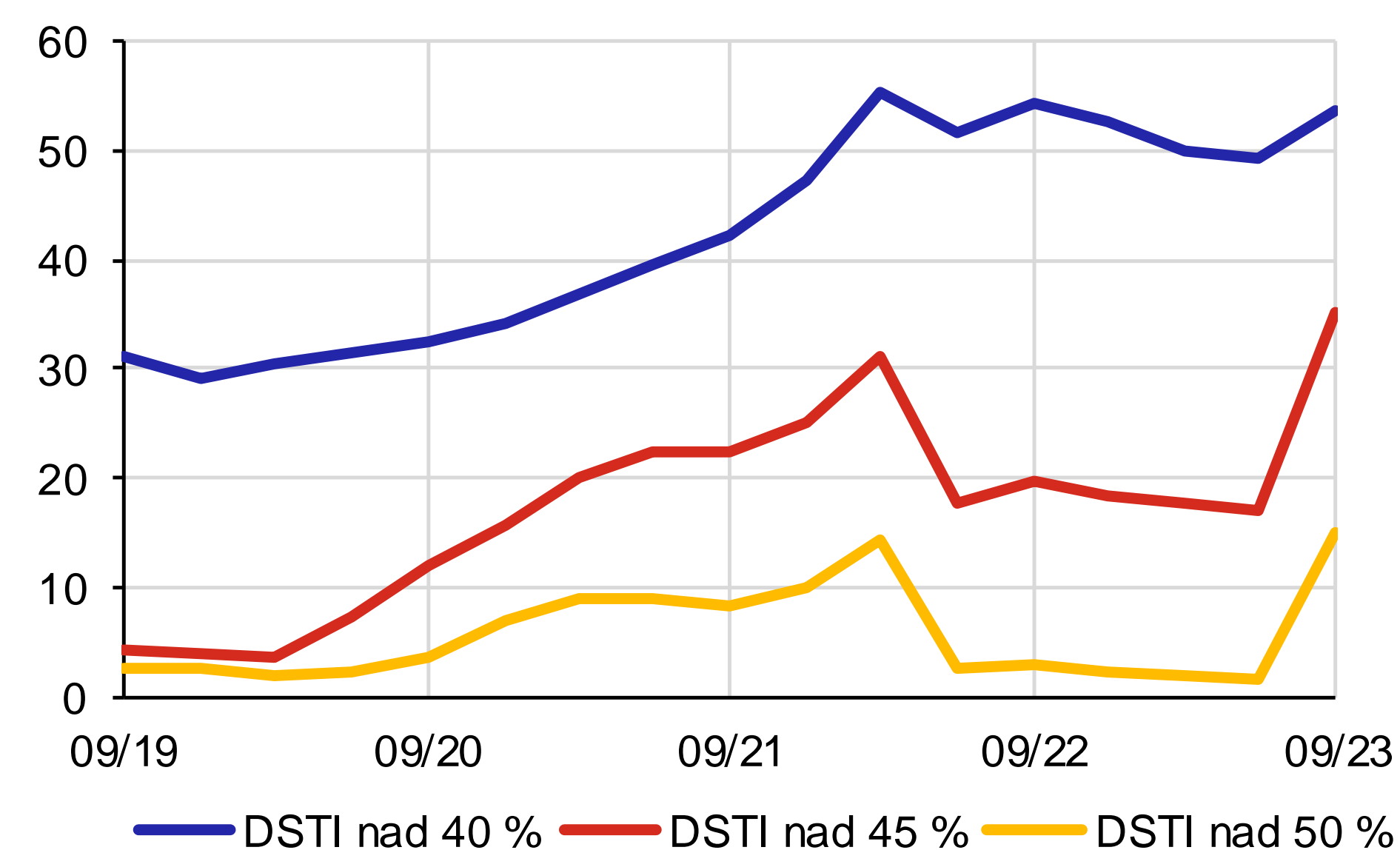
Poskytování hypotečních úvěrů a trh nemovitostí (1)

- Objem skutečně nových hypotečních úvěrů za leden až září 2023 klesl výrazně pod dlouhodobý průměr 133 mld. Kč za léta 2014–2022.
 - Zvýšené úrokové sazby nadále výrazně tlumily úvěrovou aktivitu.
 - Banky plnily limity LTV a DTI platné od dubna 2022.
 - Dle očekávání narostl ve třetím čtvrtletí 2023 podíl úvěrů s DSTI nad 45 %.
 - Nárůst podílu a charakteristiky těchto úvěrů však nemají potenciál pro akumulaci systémových rizik.

Vývoj čistých nových bankovních úvěrů na bydlení
(v mld. Kč)

Čisté nové hypoteční úvěry s DSTI ve vybraných pásmech
(podíl úvěrů na poskytnutém objemu v daném čtvrtletí v %)

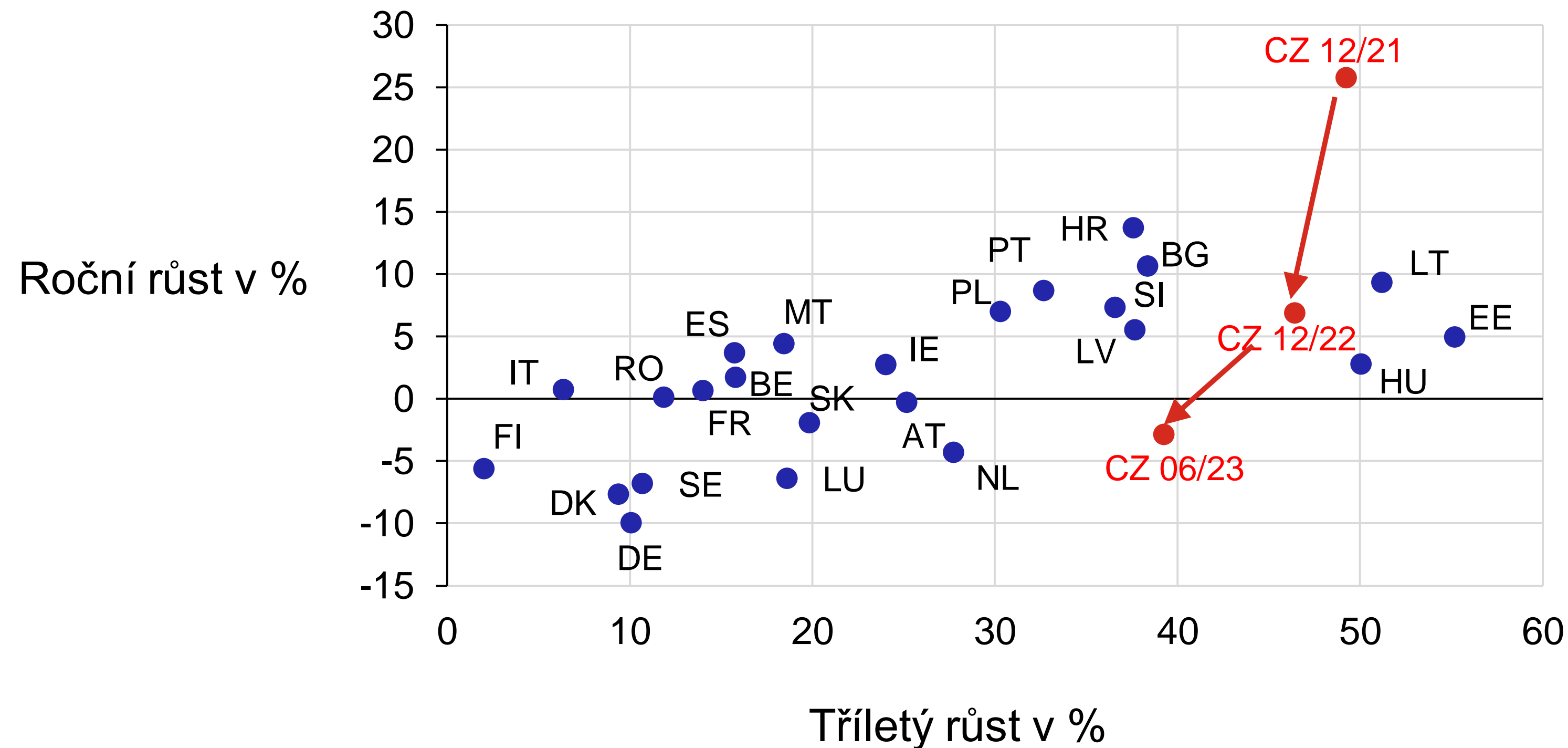

Zdroj: ČNB

Poskytování hypotečních úvěrů a trh nemovitostí (2)

- Po období růstu cen bydlení dochází v ČR i evropských zemích ke korekci.
 - Vlivem výrazného zchlazení trhu obytných nemovitostí v ČR v roce 2022 a 2023 dochází k meziročnímu poklesu cen.

Růst cen rezidenčních nemovitostí ve vybraných zemích EU

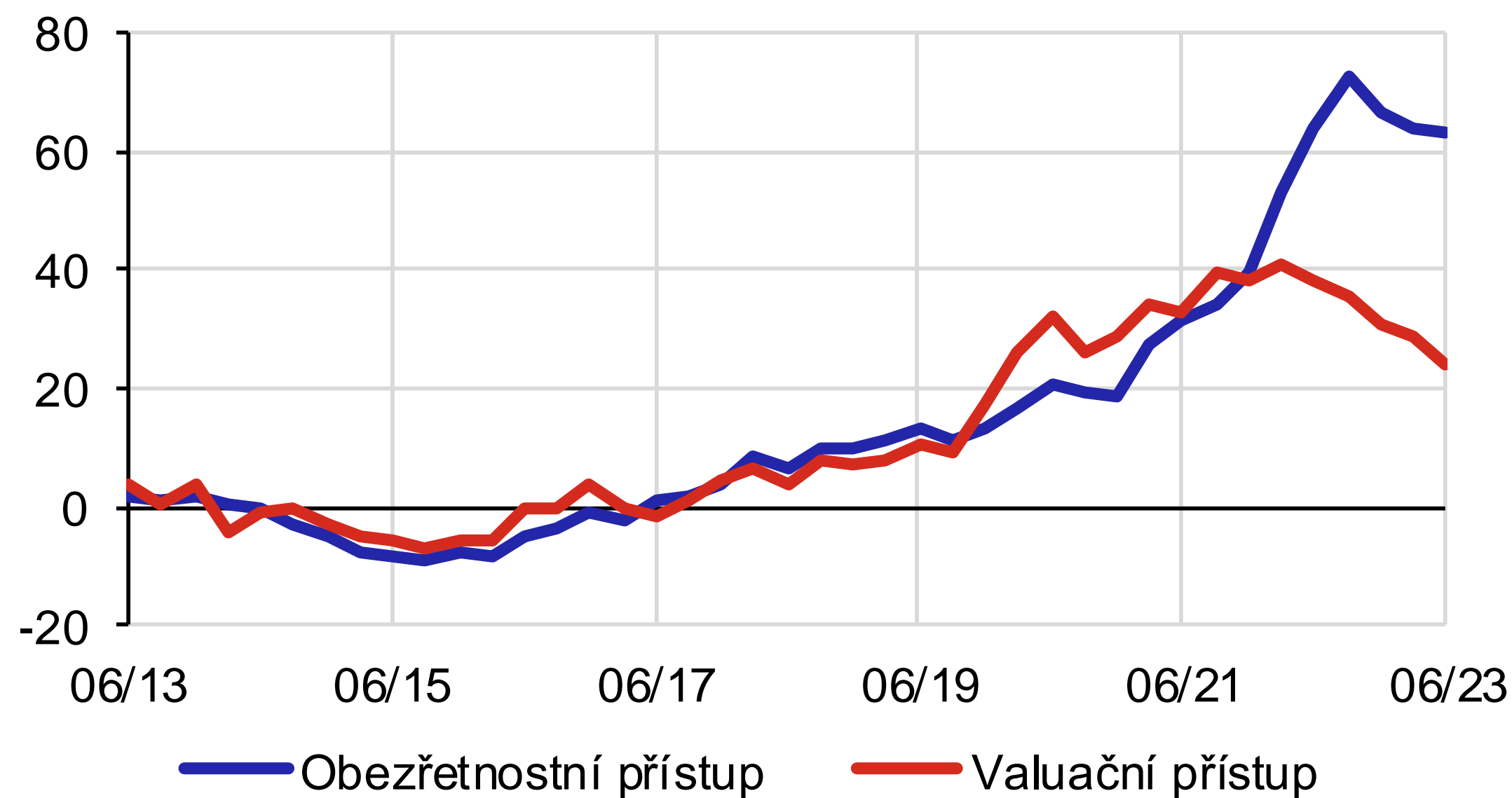

Poskytování hypotečních úvěrů a trh nemovitostí (3)

- Nadhodnocení se začíná snižovat, domácnosti s mediánovými příjmy však mohou při nákupu vlastního bydlení stále podstupovat zvýšené riziko nesplacení.
- Byty jsou dle odhadu ČNB pro domácnosti s mediánovými příjmy nadhodnoceny o zhruba 60 %, pro drobné investory z řad domácností o 20 %.

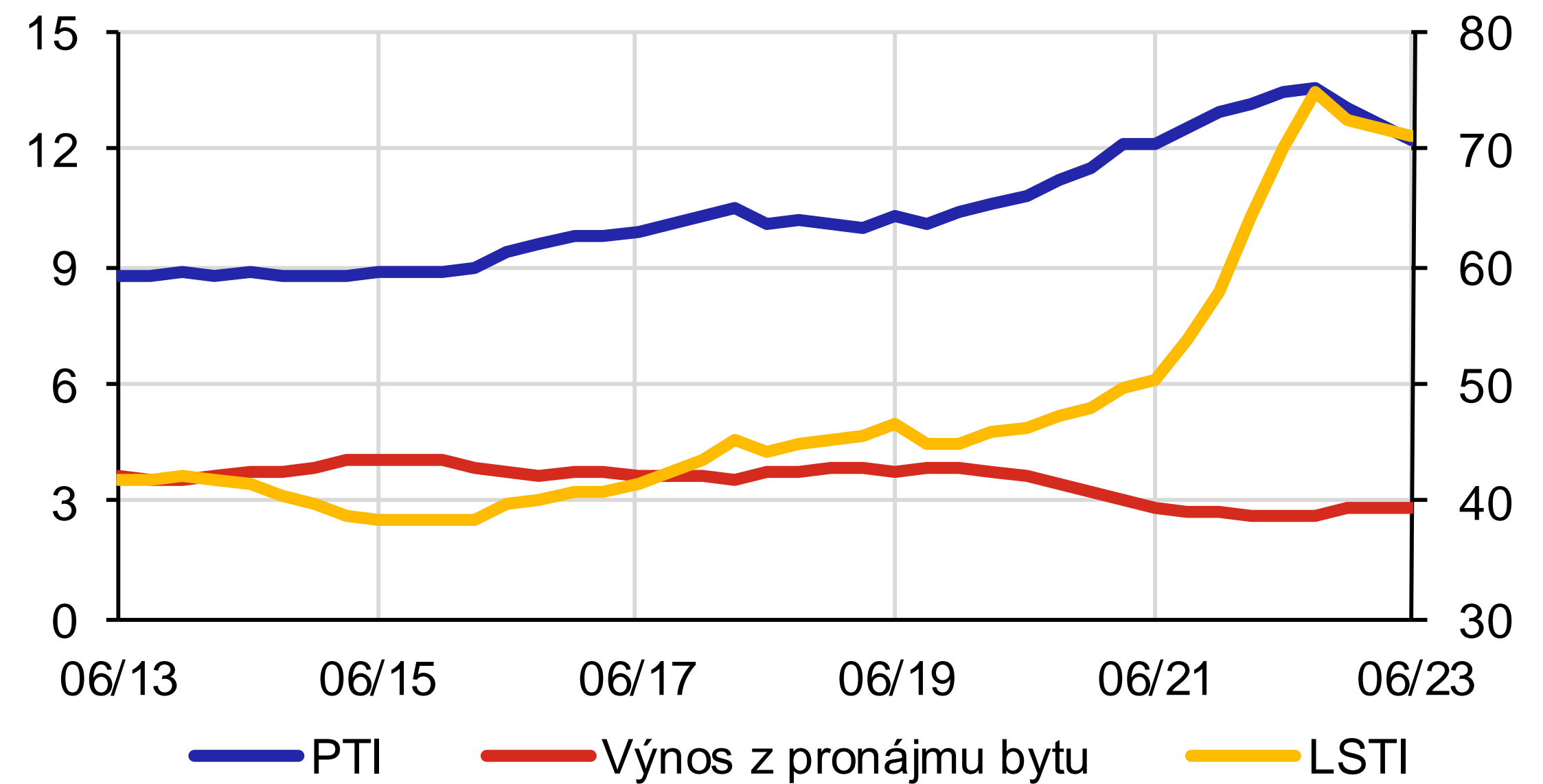
Odhadované nadhodnocení cen bytů

(v %)

Vybrané ukazatele cenové dostupnosti koupě bytu

(PTI v letech; výnosy v %; pravá osa: v %)

Nastavení limitů ukazatelů hypotečních úvěrů

- Bankovní rada se rozhodla **ponechat horní hranice úvěrových ukazatelů LTV a deaktivovat hranice ukazatele DTI** s platností od 1. ledna 2024.

LTV

Poměr úvěru a hodnoty zastavené nemovitosti.

80 % • **90 %**

~~**DTI**~~

Celkový dluh žadatele vyjádřený v násobcích jeho čistého ročního příjmu.

~~8,5~~ • ~~9,5~~

Pro žadatele mladší 36 let,
pokud bude úvěr sloužit
k nákupu vlastního bydlení.

Nastavení limitů ukazatelů hypotečních úvěrů

- Bankovní rada **shledala** v podmínkách současného a očekávaného vývoje hypotečního a nemovitostního trhu přetrvávající **systemová rizika v oblasti nadhodnocení cen obytných nemovitostí**:
 - přetrvává riziko výraznější korekce cen nemovitostí,
 - v tomto cenovém prostředí méně než 10 % domácností umožňují jejich příjmy bezpečné dluhové financování průměrného bytu při dané výši úrokových sazeb,
 - proto **zůstávají v platnosti limit LTV 80 %**, resp. 90 %,
 - vyšší úrokové sazby a utlumená hypoteční aktivita výrazněji omezují **rizika související s úrovní příjmů žadatelů**,
 - proto byl **deaktivován limit DTI**.
- Další analýzu vývoje trhu rezidenčních nemovitostí a hypotečních úvěrů zveřejní ČNB v červnu 2024 v publikaci **Zpráva o finanční stabilitě – jaro 2024**.

Obsah prezentace

1. Souhrnné vyhodnocení rizik a přehled hlavních opatření ČNB

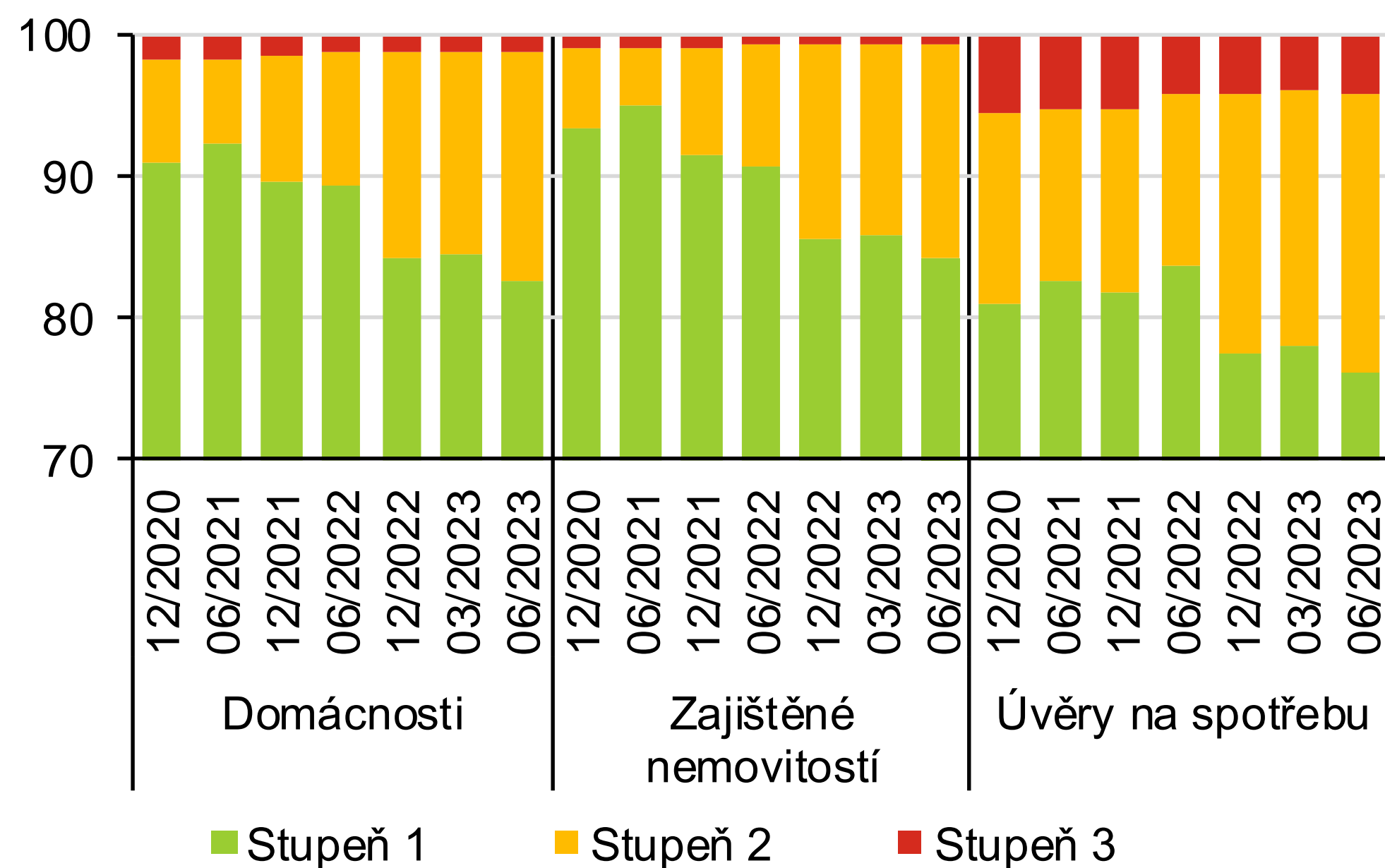
2. Hodnocení vybraných rizik

Výchozí úroveň úvěrového rizika bank (1)

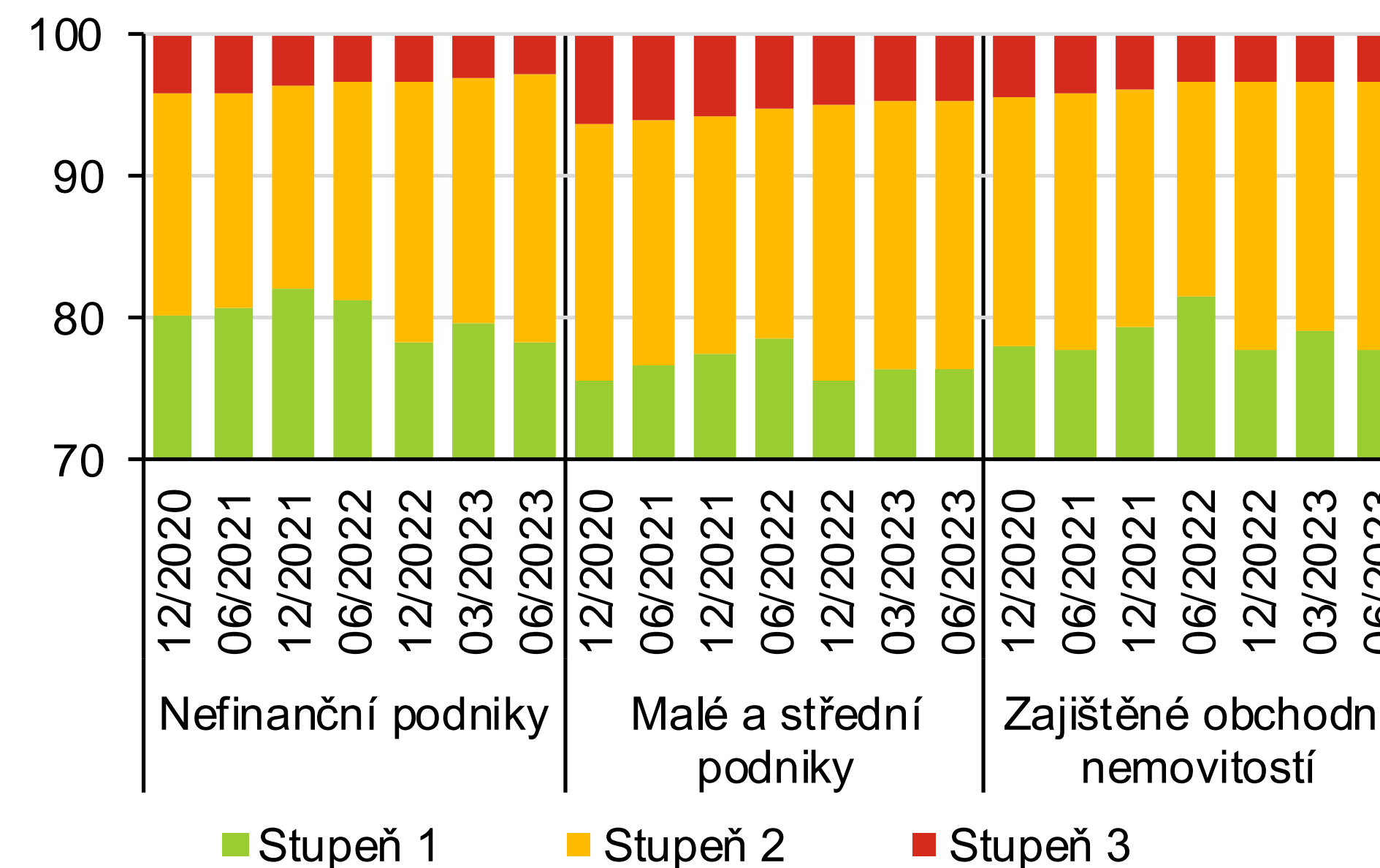
Struktura úvěrů dle portfolií v segmentu domácností

(v %)

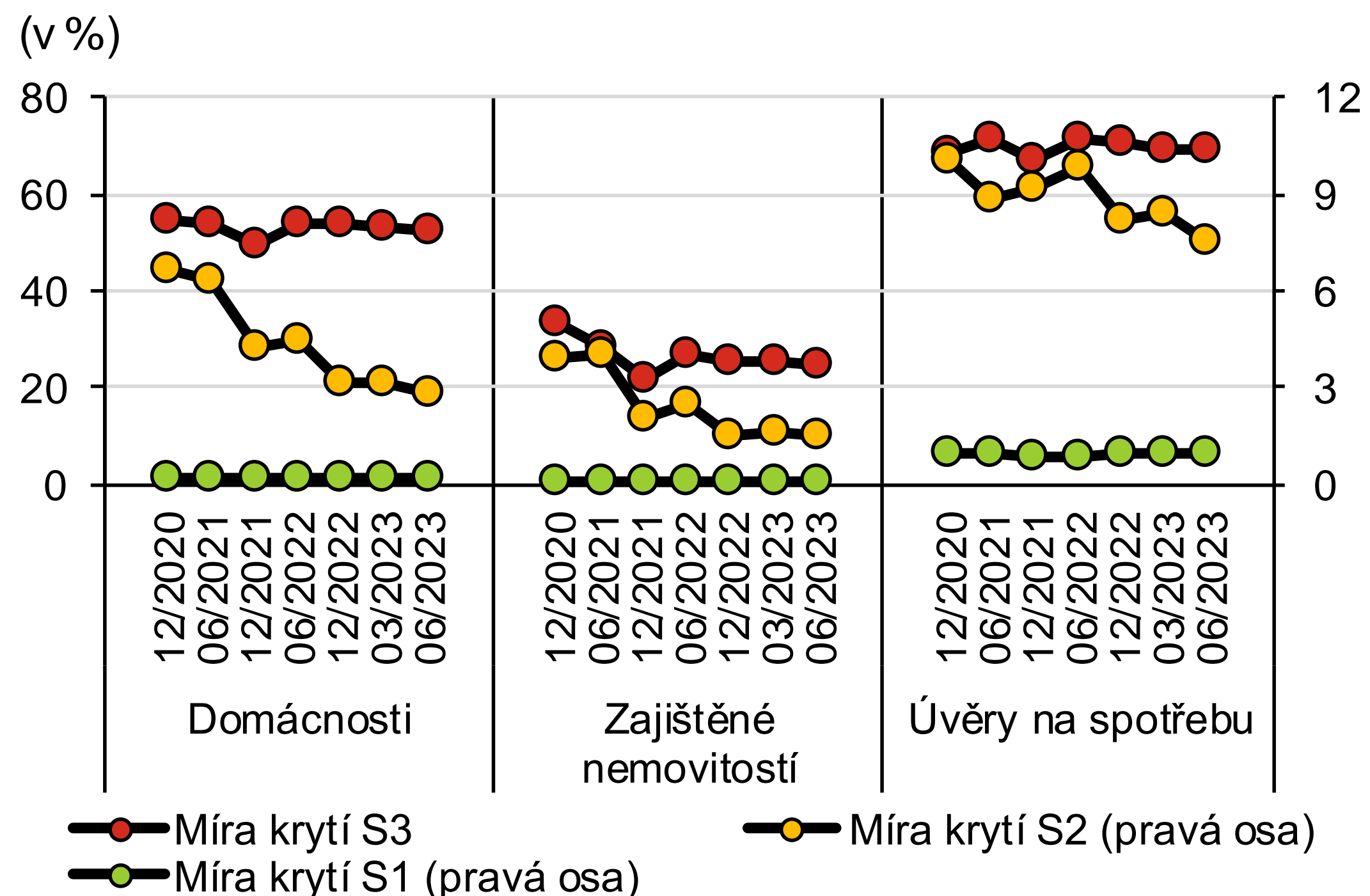
Struktura úvěrů dle portfolií v segmentu nefinančních podniků

(v %)

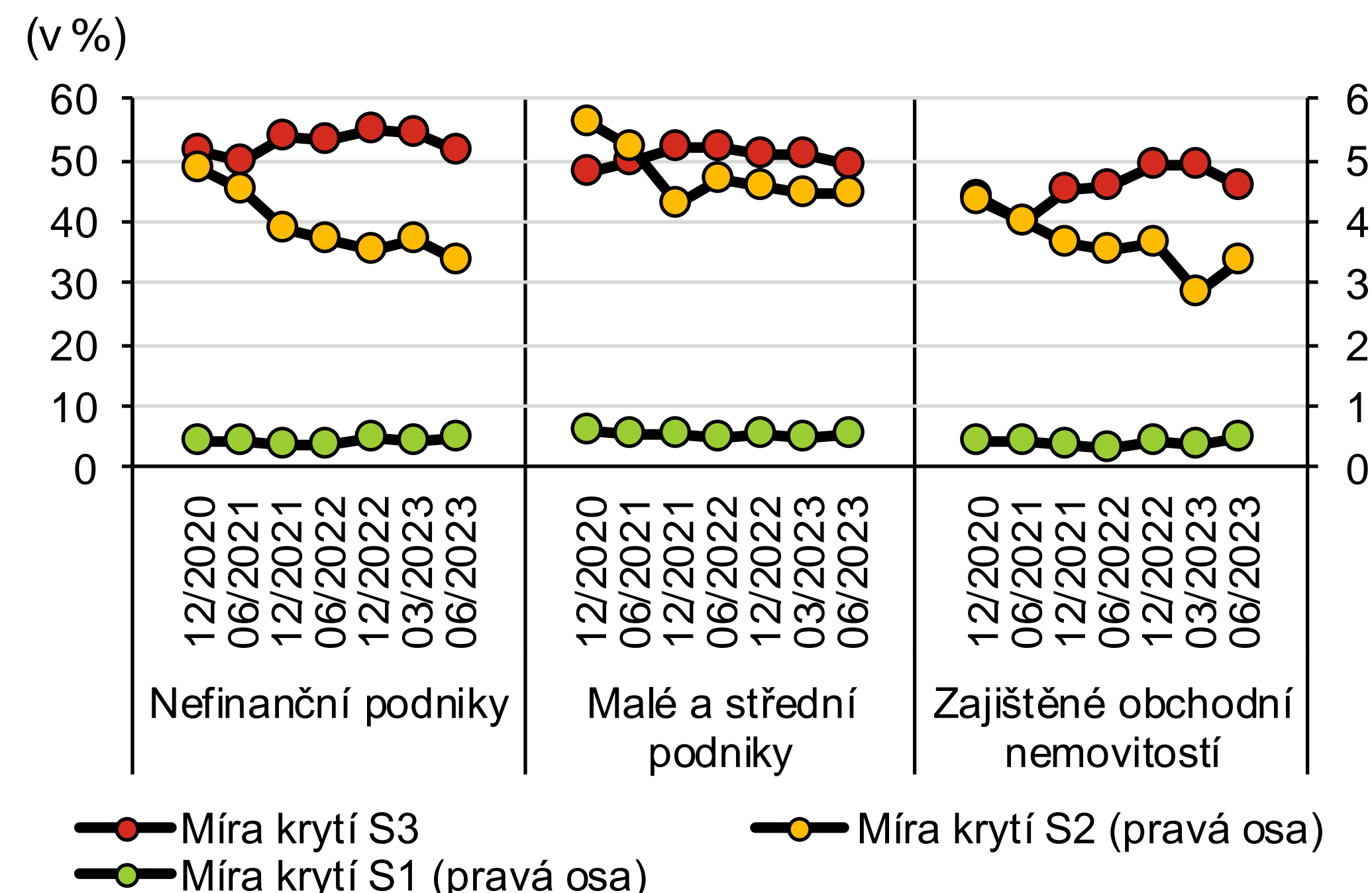

Výchozí úroveň úvěrového rizika bank (2)

Míra krytí úvěrů dle portfolií v segmentu domácností

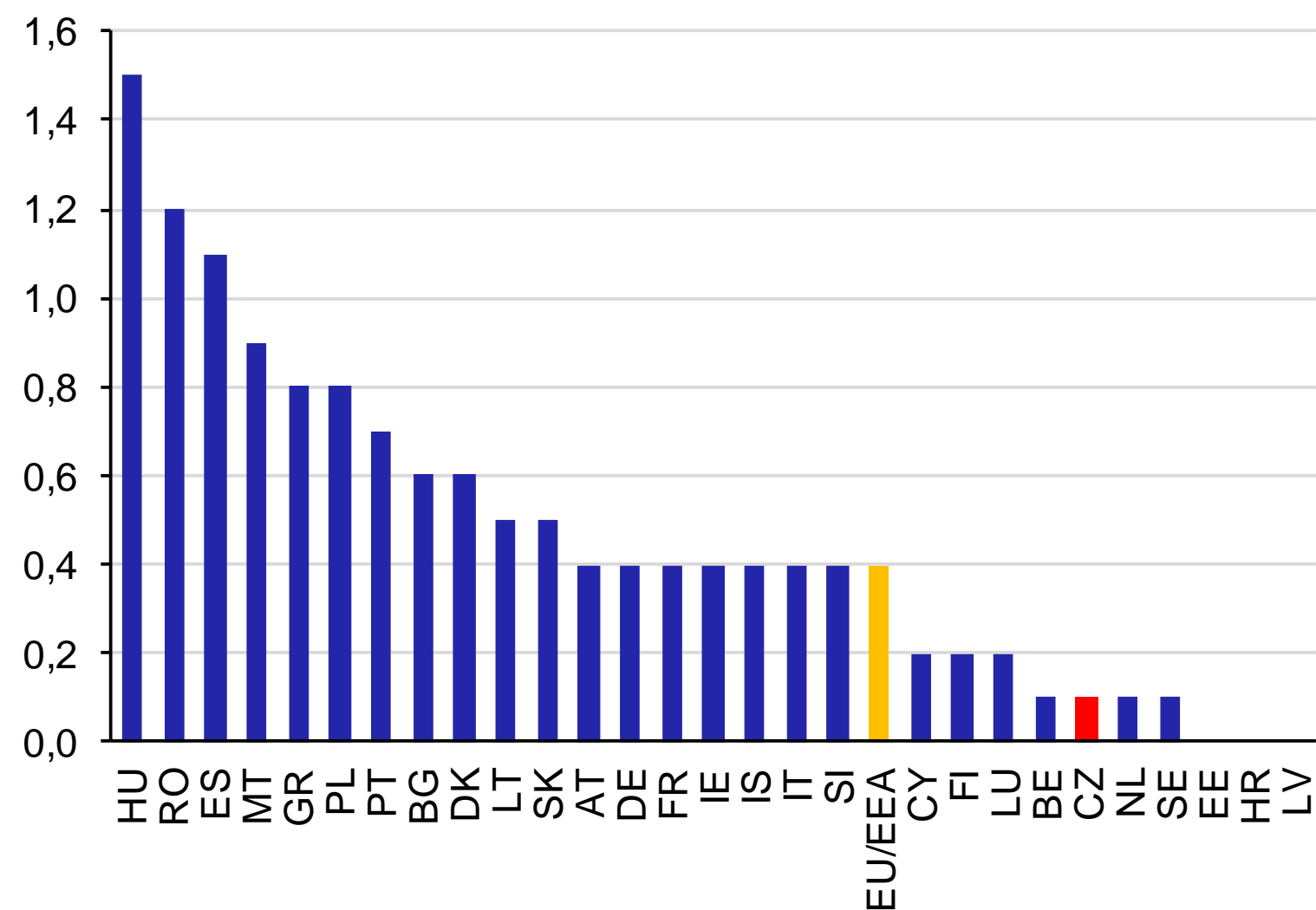

Míra krytí úvěrů dle portfolií v segmentu nefinančních podniků

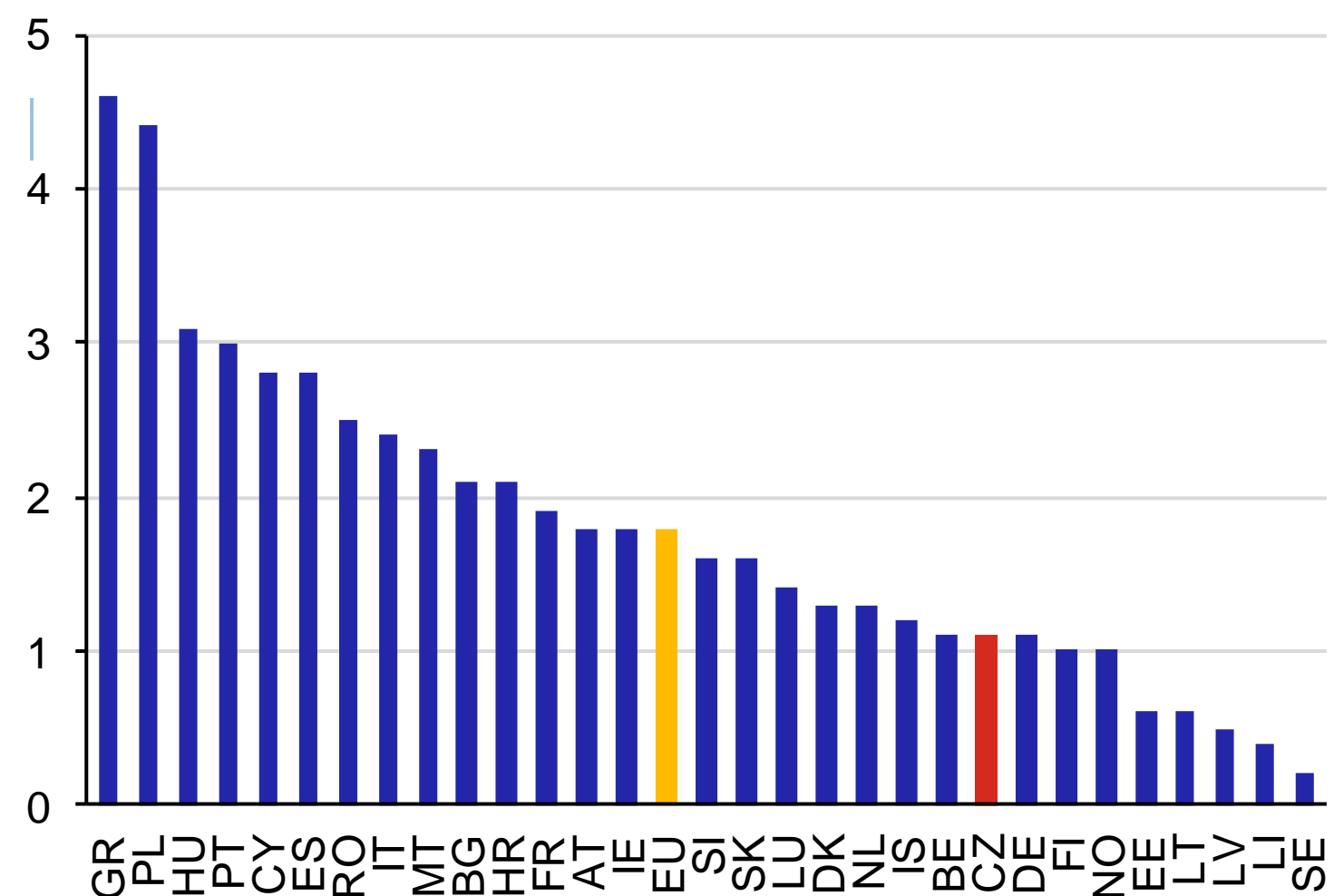

Výchozí úroveň úvěrového rizika bank (3)

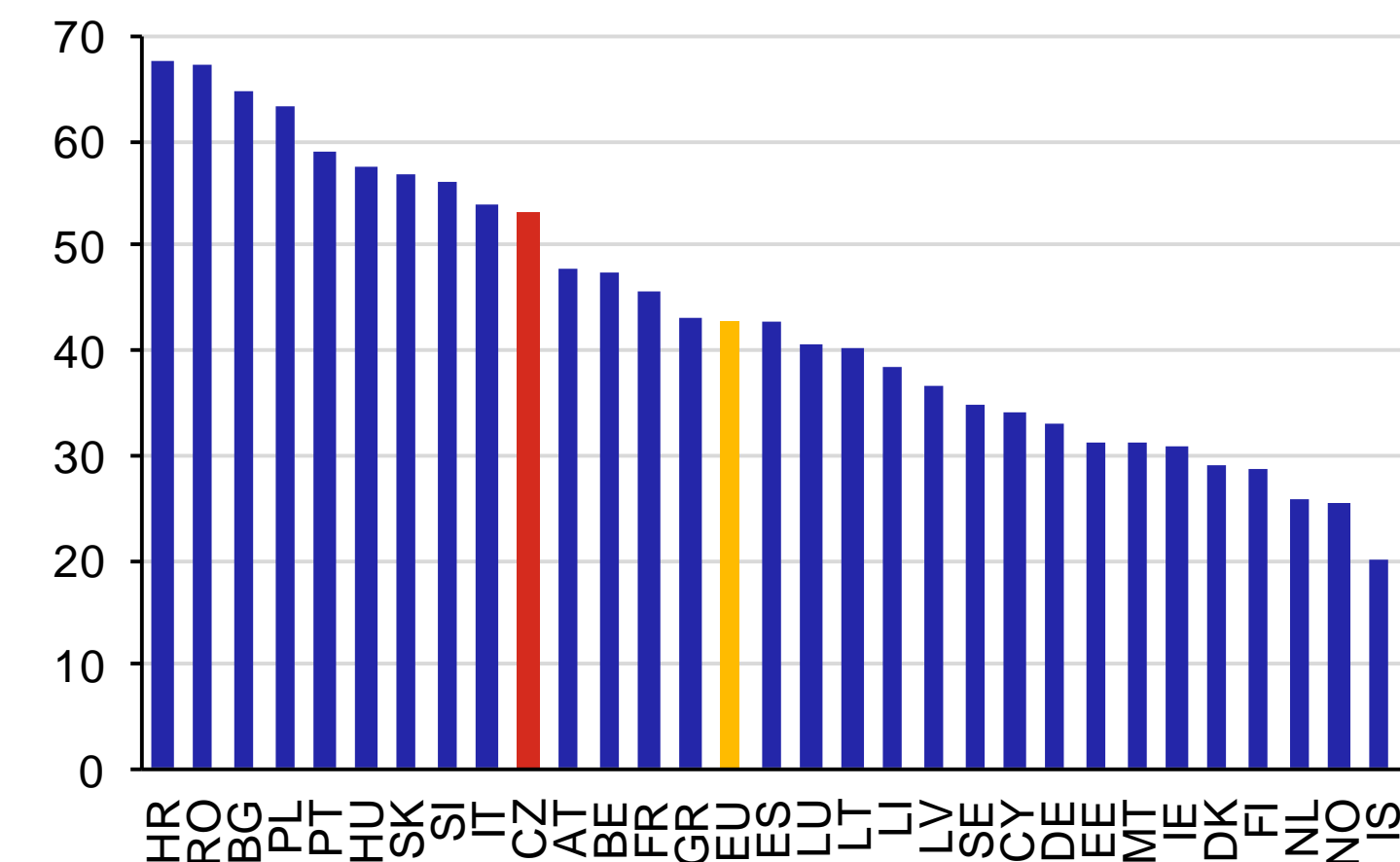
Náklady na riziko ve vybraných zemích EU
(v % k červnu 2023)

Podíl nevykonných clientských úvěrů v zemích EHP
(v % k 30. 6. 2023)

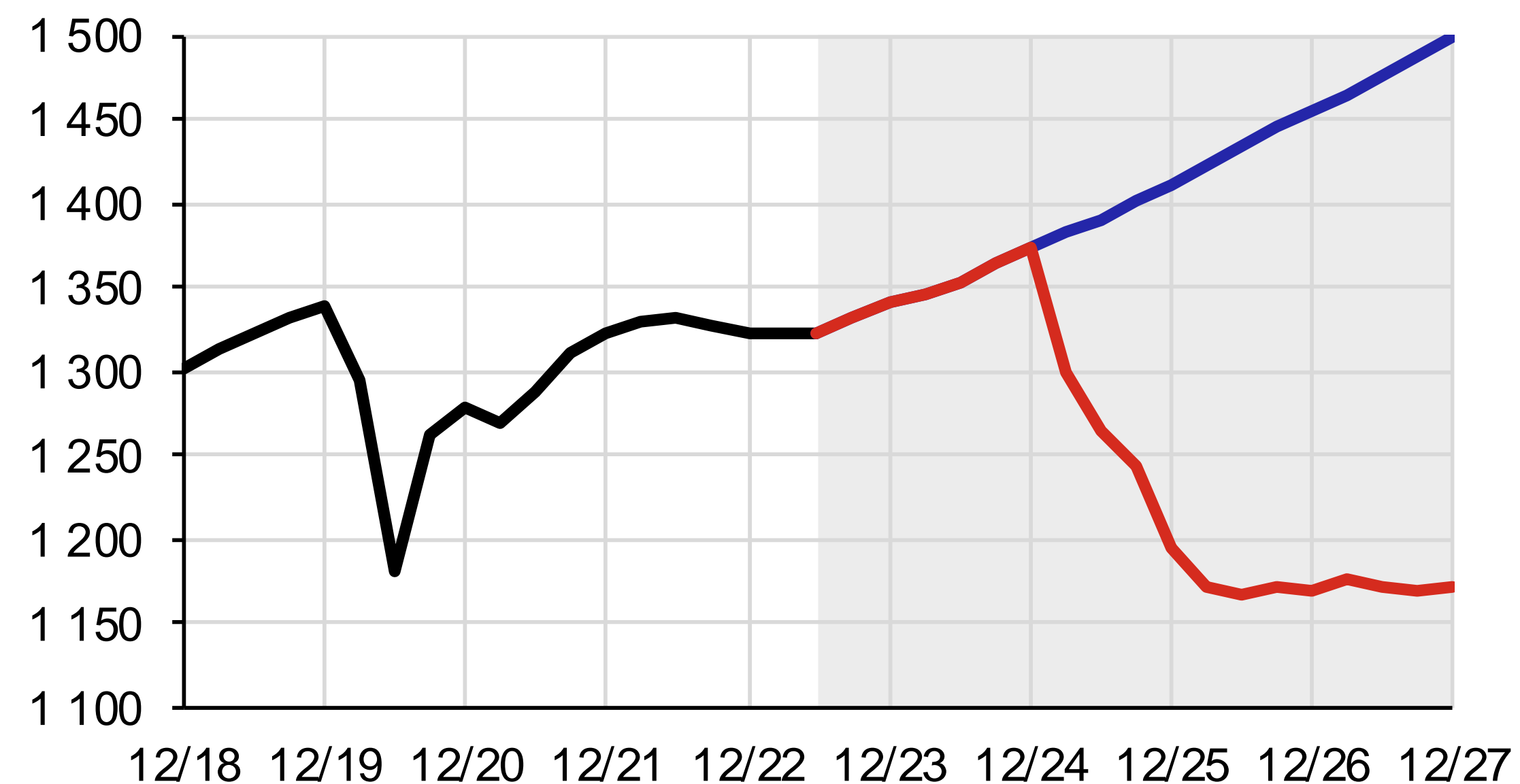
Míra krytí nevykonných clientských úvěrů opravnými položkami v zemích EHP
(v % k 30. 6. 2023)

Základní charakteristiky scénářů zátěžových testů (1)

Alternativní scénáře: reálný HDP

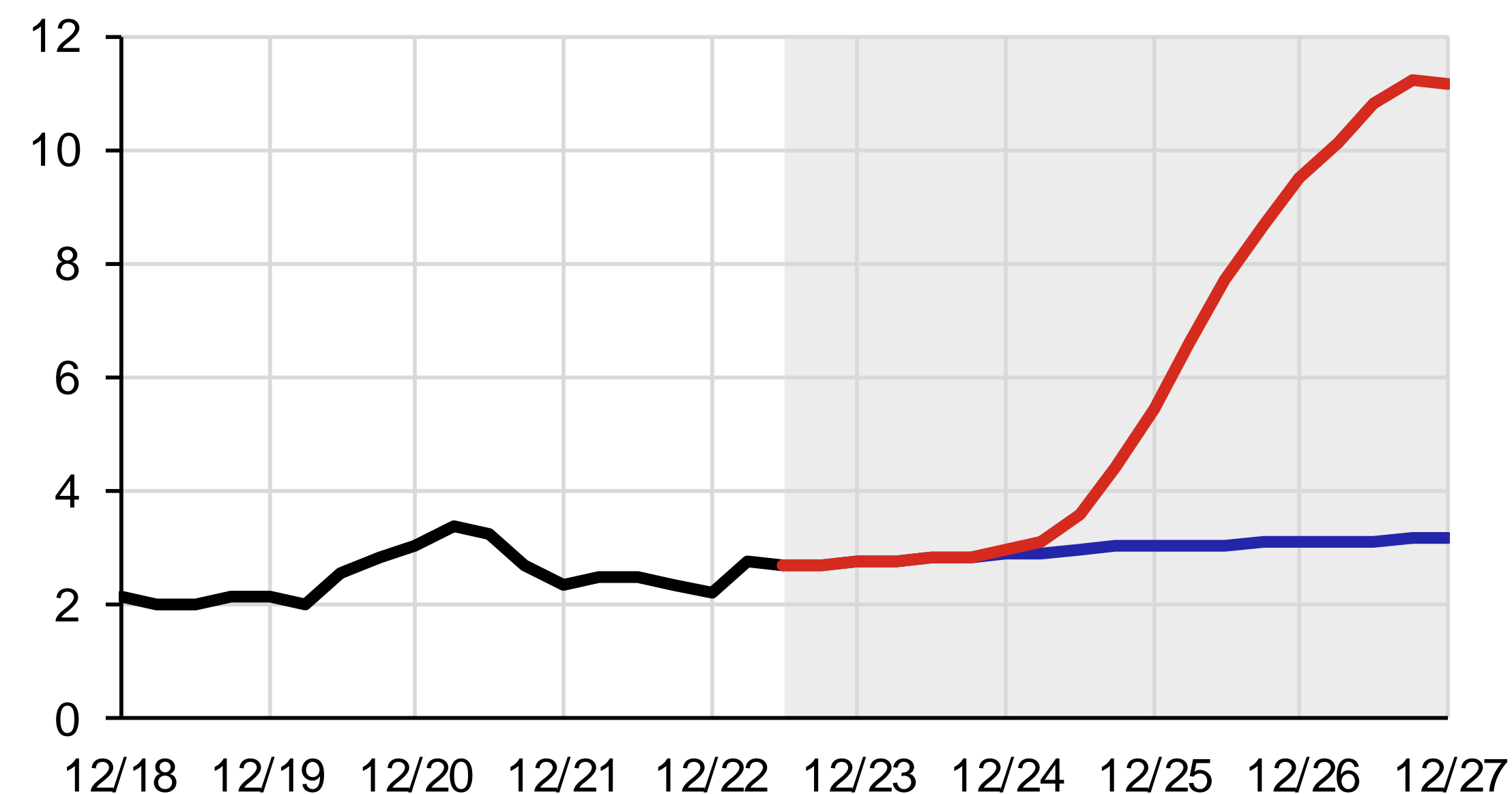
(v mld. Kč; čtvrtletní data)

— Pozorované hodnoty — Základní scénář — Nepříznivý scénář

Alternativní scénáře: míra nezaměstnanosti

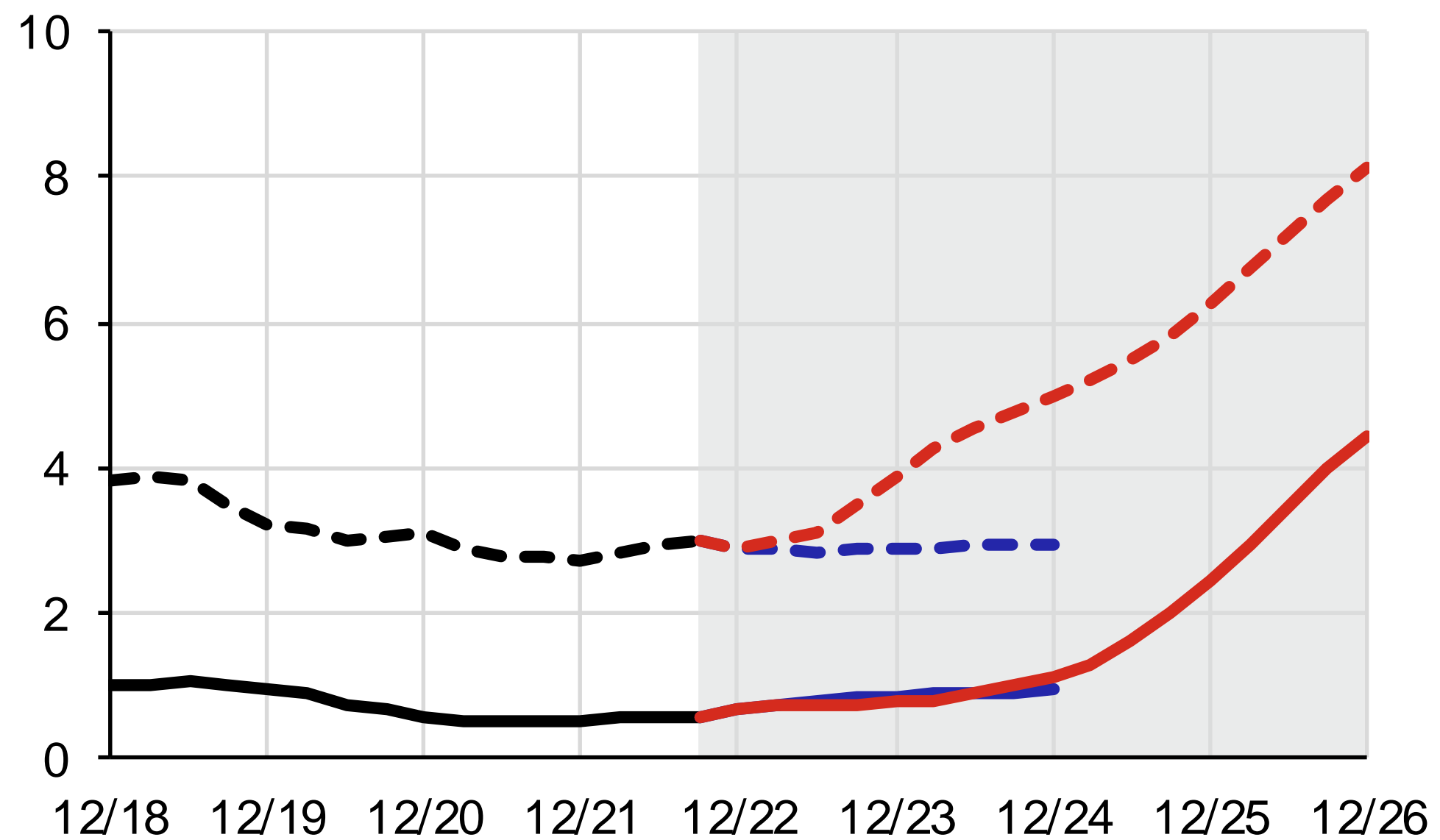
(v %)

— Pozorované hodnoty — Základní scénář — Nepříznivý scénář

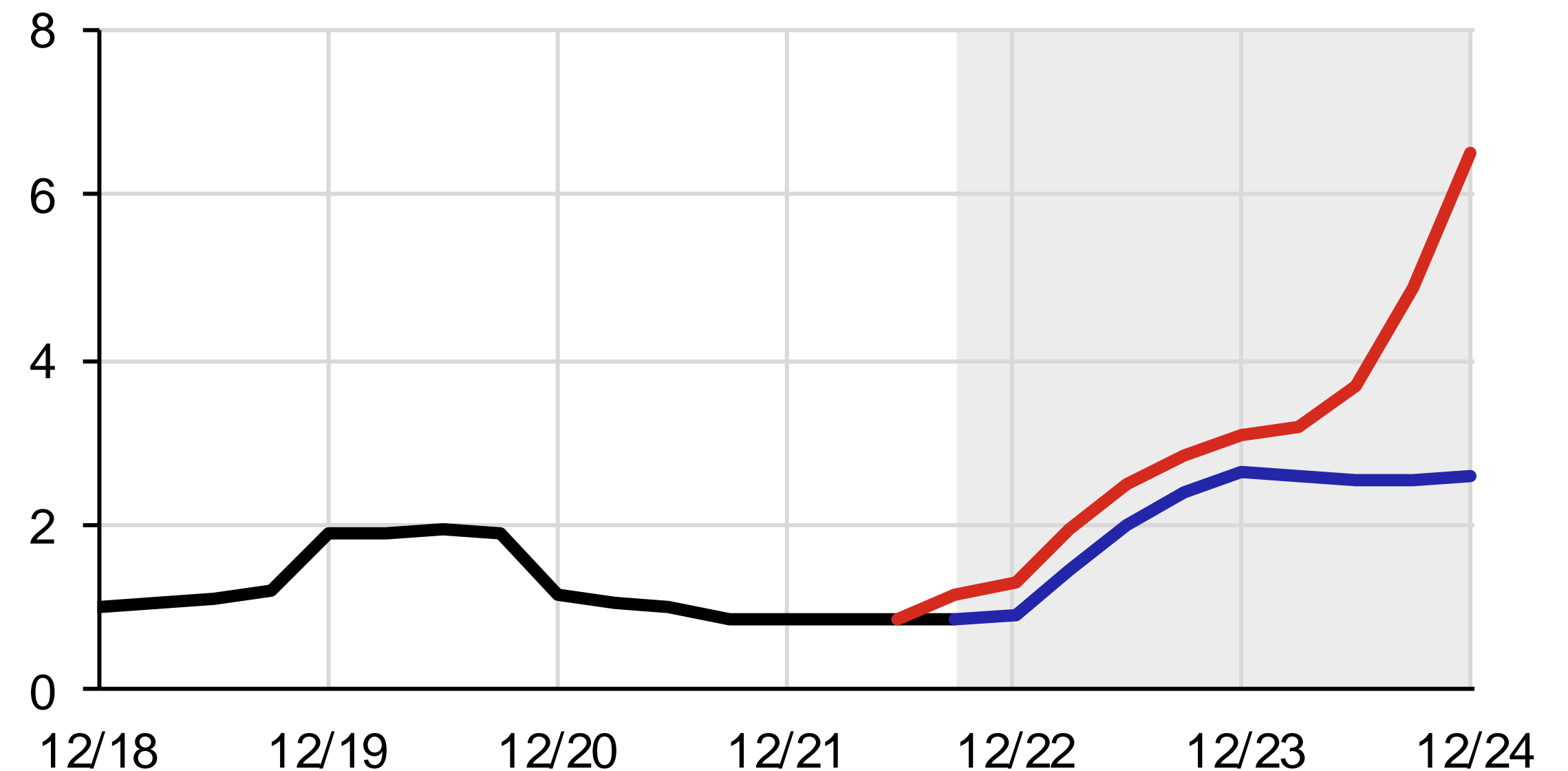
Základní charakteristiky scénářů zátěžových testů (2)

12M míra selhání u úvěrů domácností
(v %)

- Úvěry na bydlení: Pozorované hodnoty
- Úvěry na bydlení: Podzimní projekce ČNB
- Úvěry na bydlení: Nepříznivý scénář
- - - Úvěry na spotřebu: Pozorované hodnoty
- - - Úvěry na spotřebu: Podzimní projekce ČNB
- - - Úvěry na spotřebu: Nepříznivý scénář

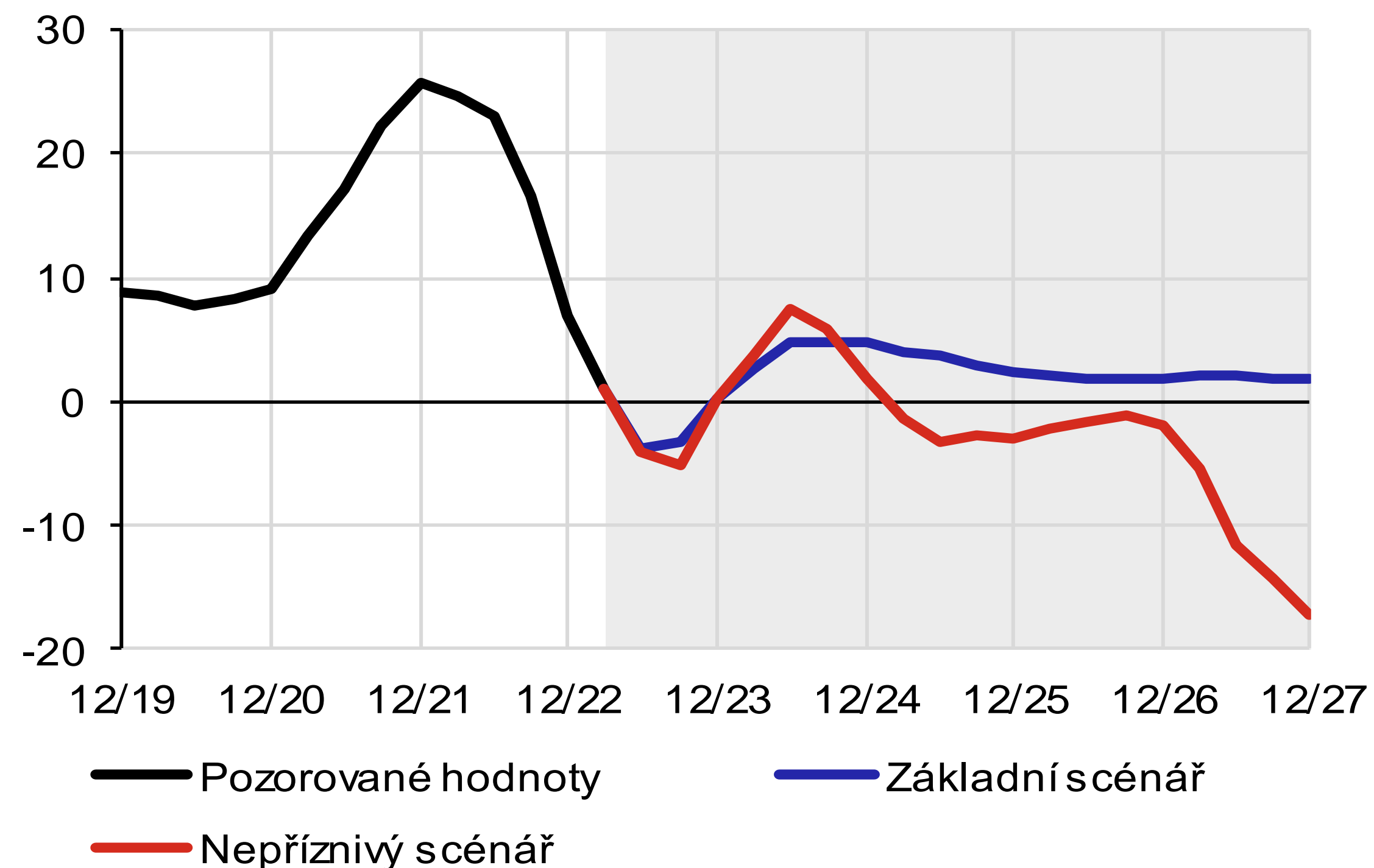
12M míra selhání u úvěrů nefinančním podnikům
(v %)

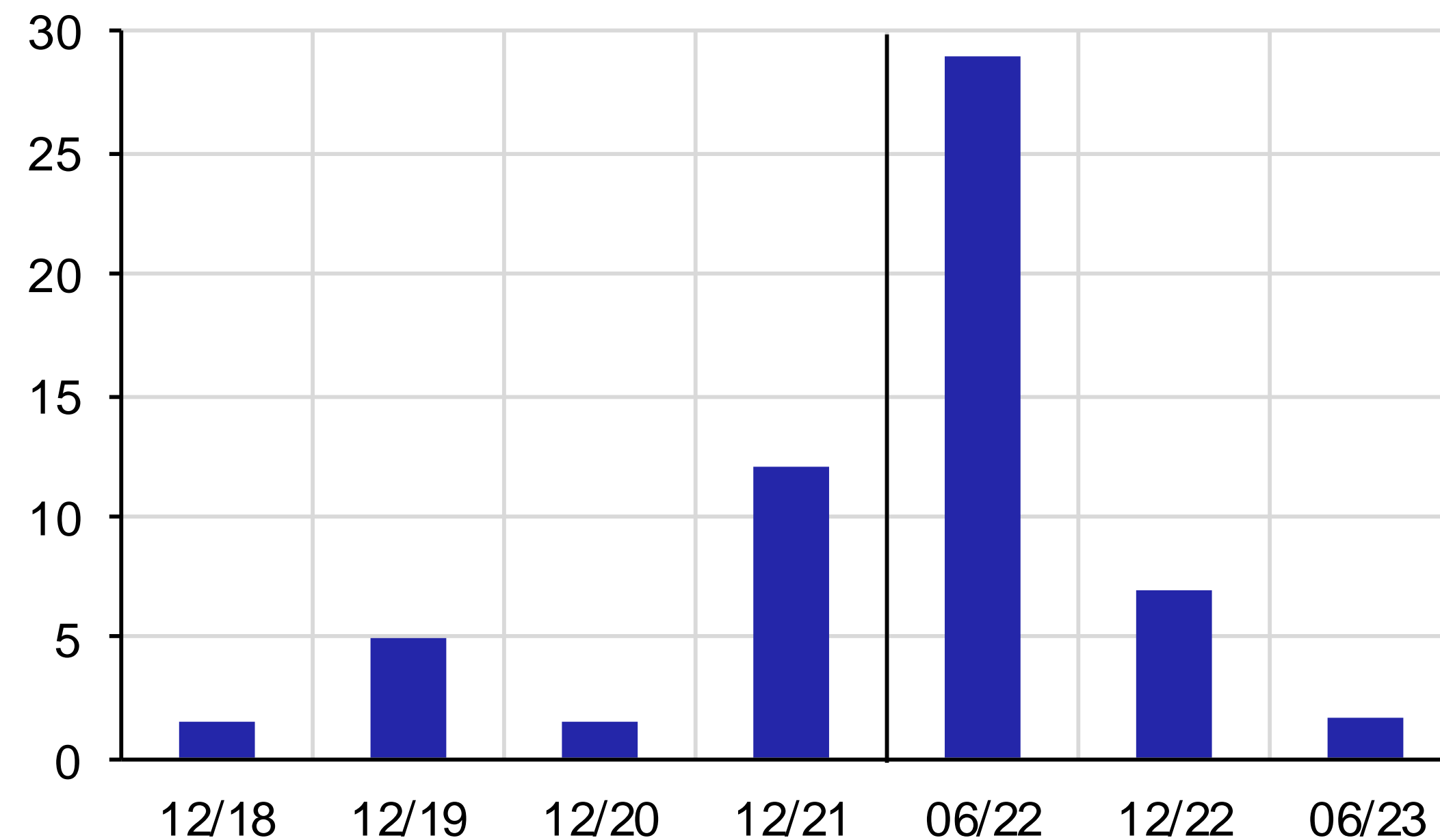
- Pozorovaná data
- Podzimní projekce ČNB
- Nepříznivý scénář

Scénáře vývoje cen rezidenčních nemovitostí

Alternativní scénáře: ceny nemovitostí (HPI)
(meziroční růst v %)

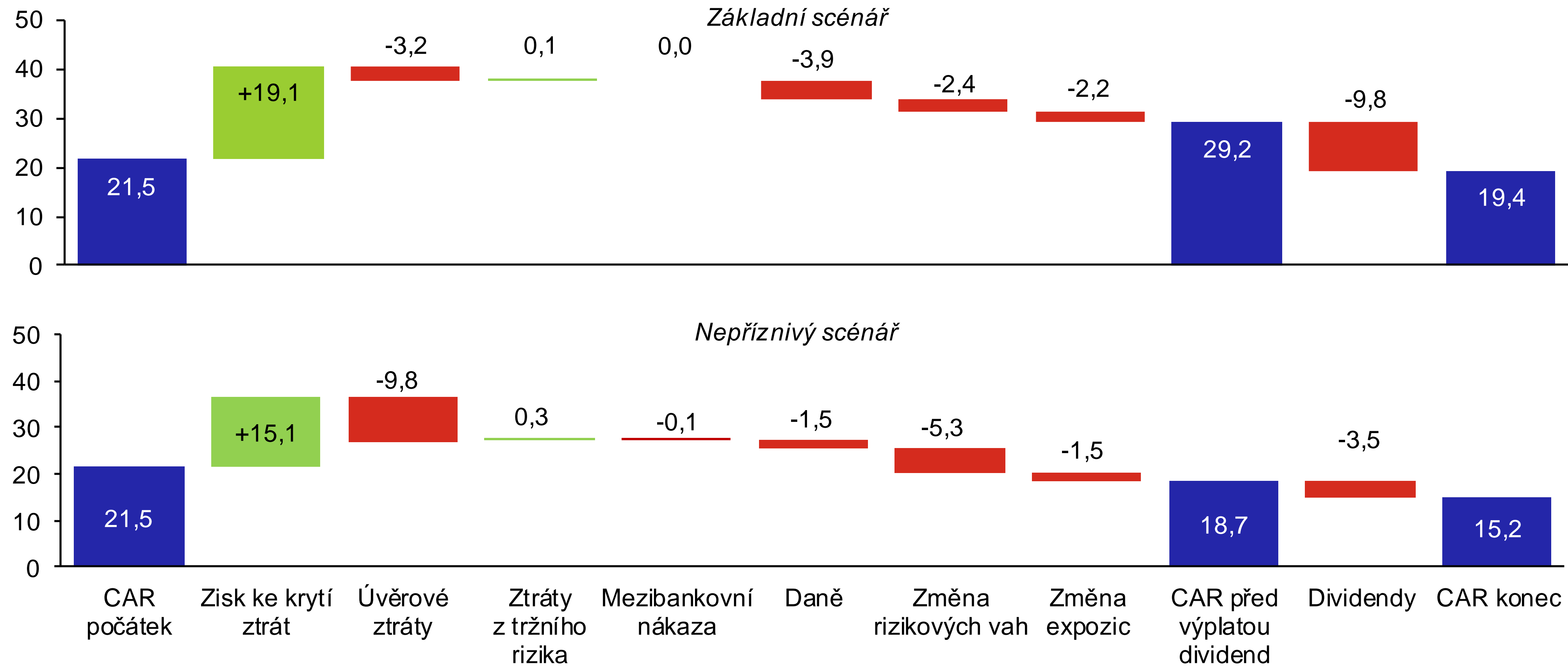
Pravděpodobnost poklesu průměrných cen bytů o více než 10 % v průběhu dalších dvou let
(v %)

Výsledky zátěžového testu bank (1)

Dekompozice změny celkového kapitálového poměru bankovního sektoru v alternativních scénářích

(v p. b.)

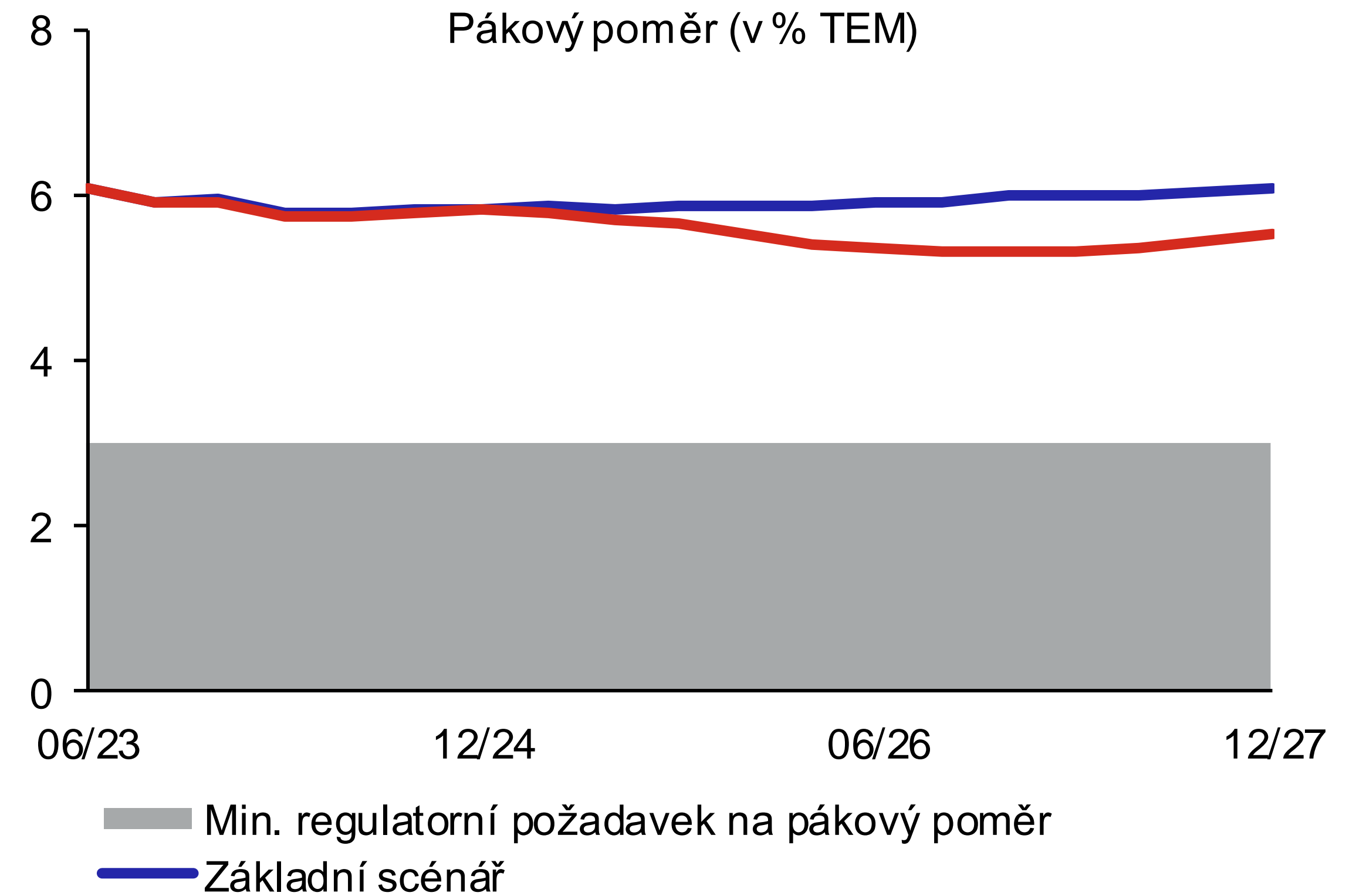
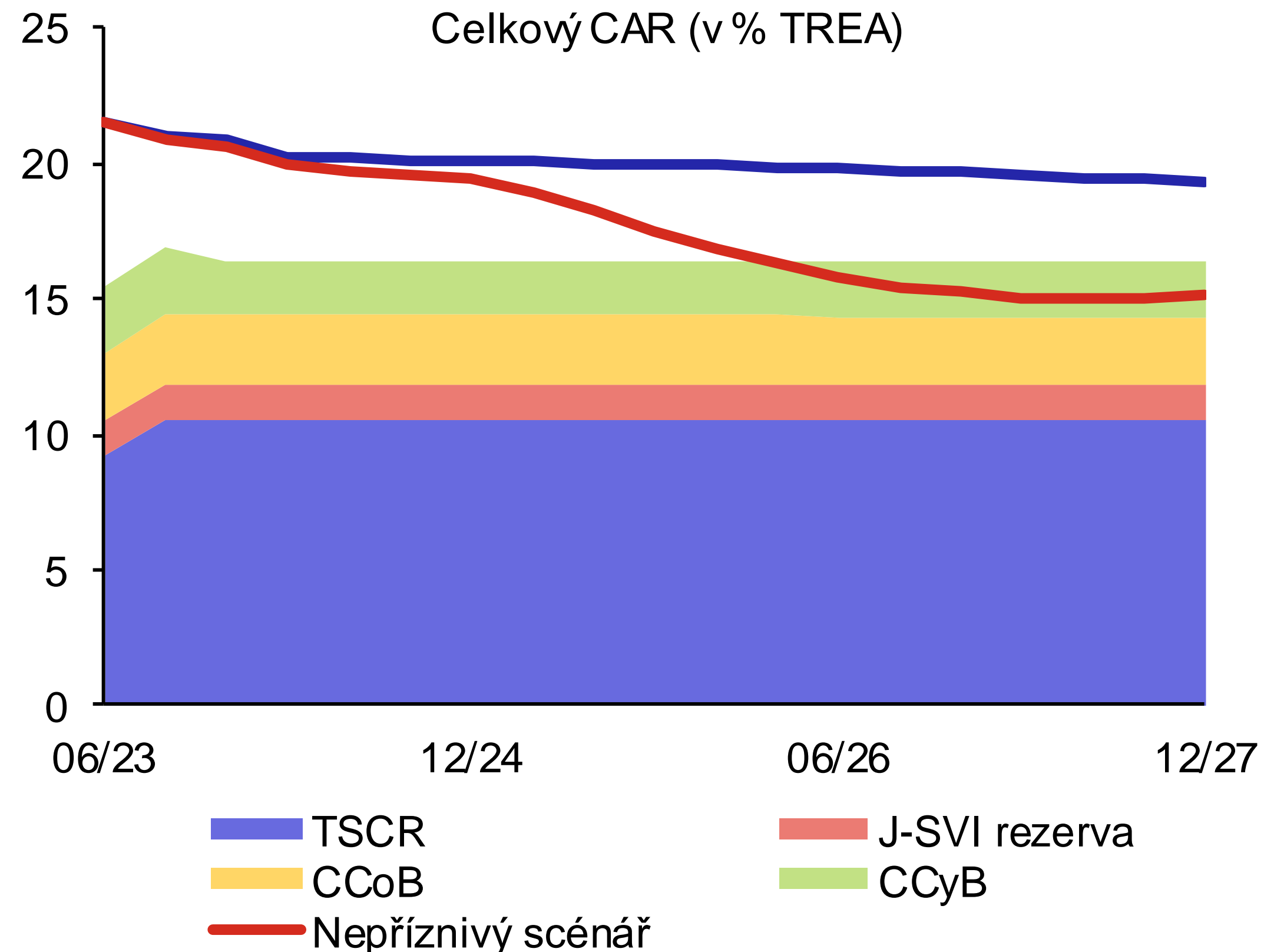

Zdroj: ČNB

Poznámka: CAR = celkový kapitálový poměr. Položky zvyšující kapitálový poměr jsou vyznačeny zeleně, položky snižující kapitálový poměr červeně.

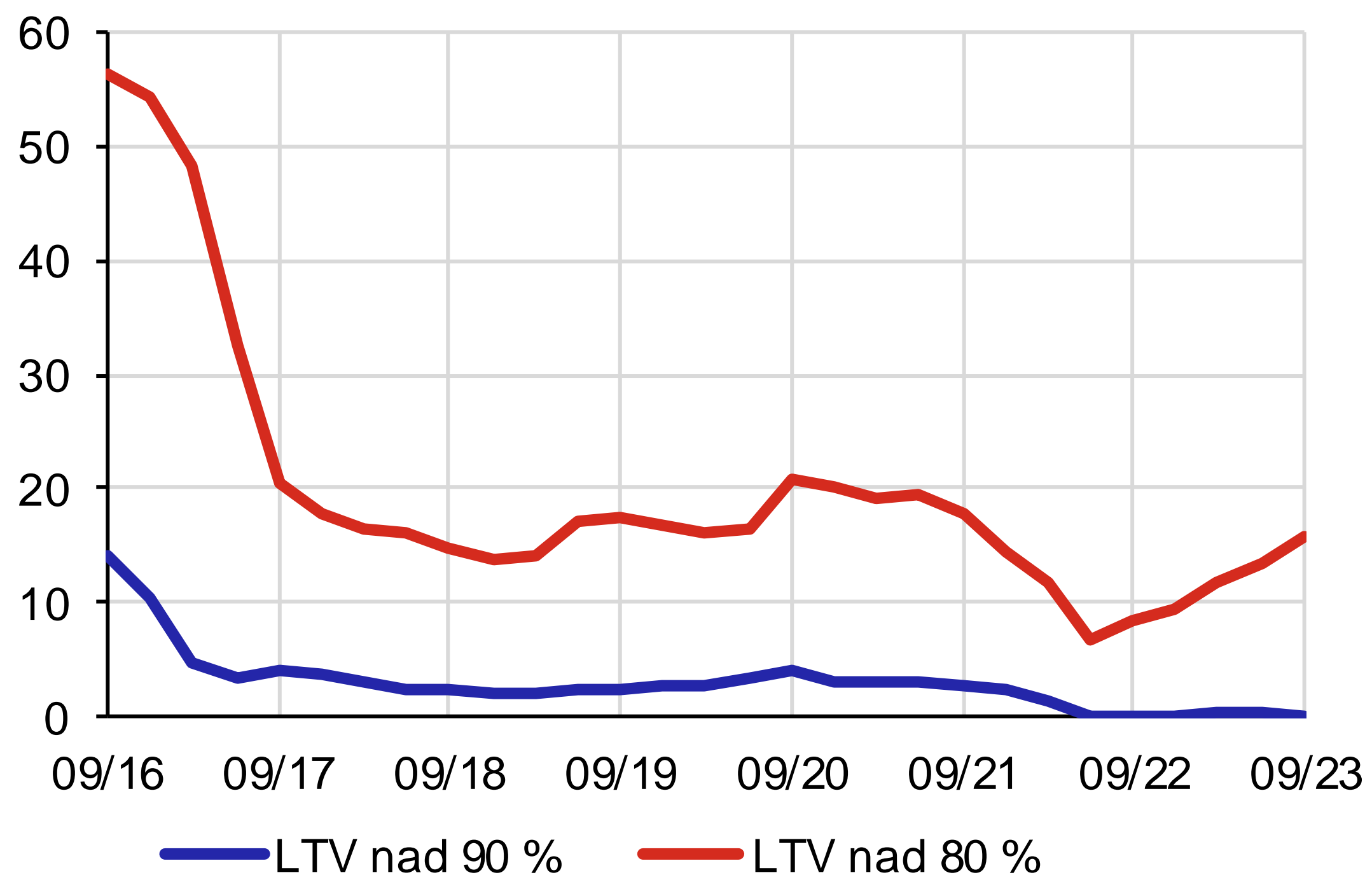
Výsledky zátěžového testu bank (2)

Plnění vybraných regulatorních požadavků bankovním sektorem v alternativních scénářích

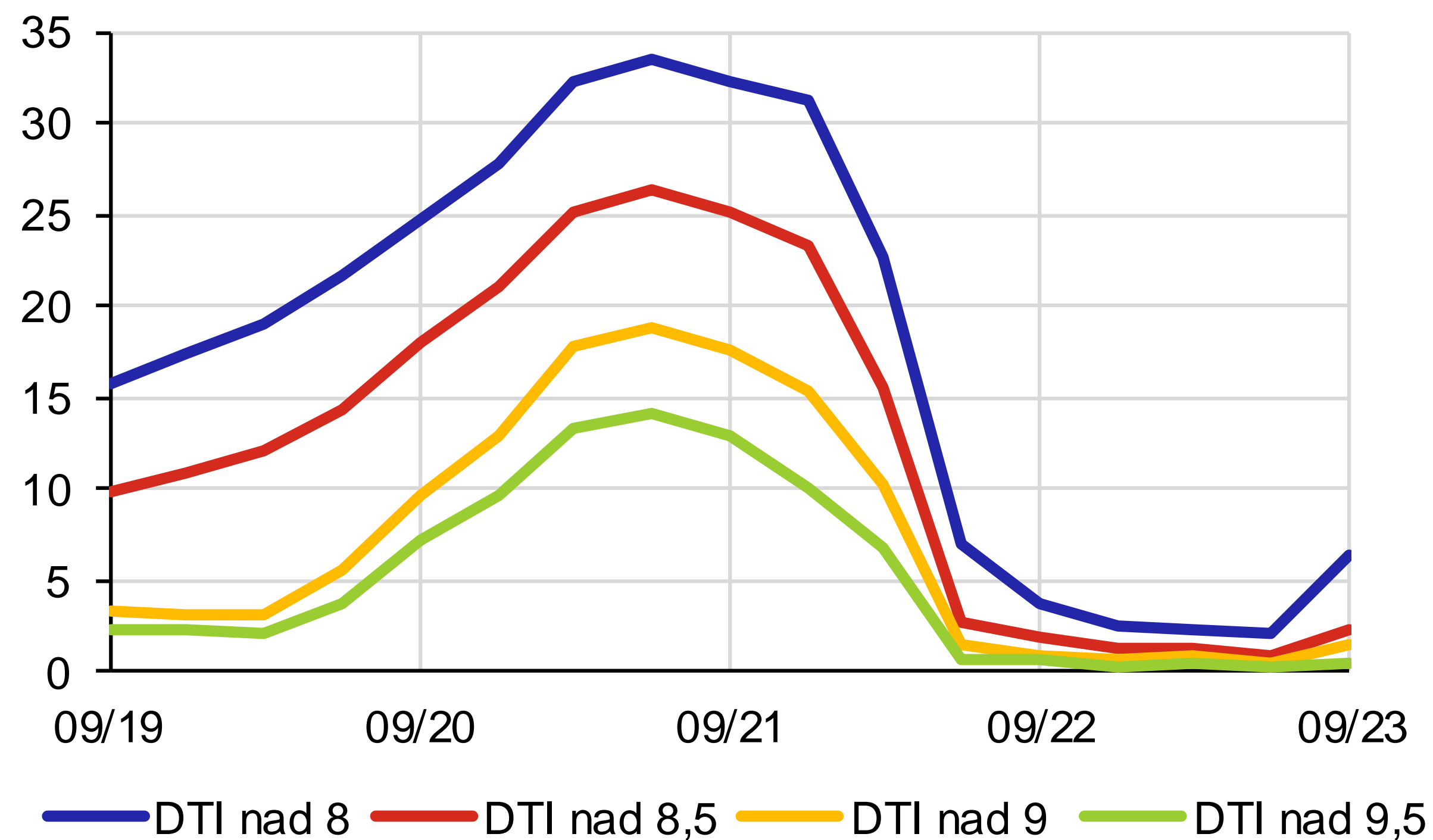

Dodržování limitu LTV a DTI

Čisté nové hypoteční úvěry s LTV ve vybraných pásmech
(podíl úvěrů na poskytnutém objemu v daném čtvrtletí v %)

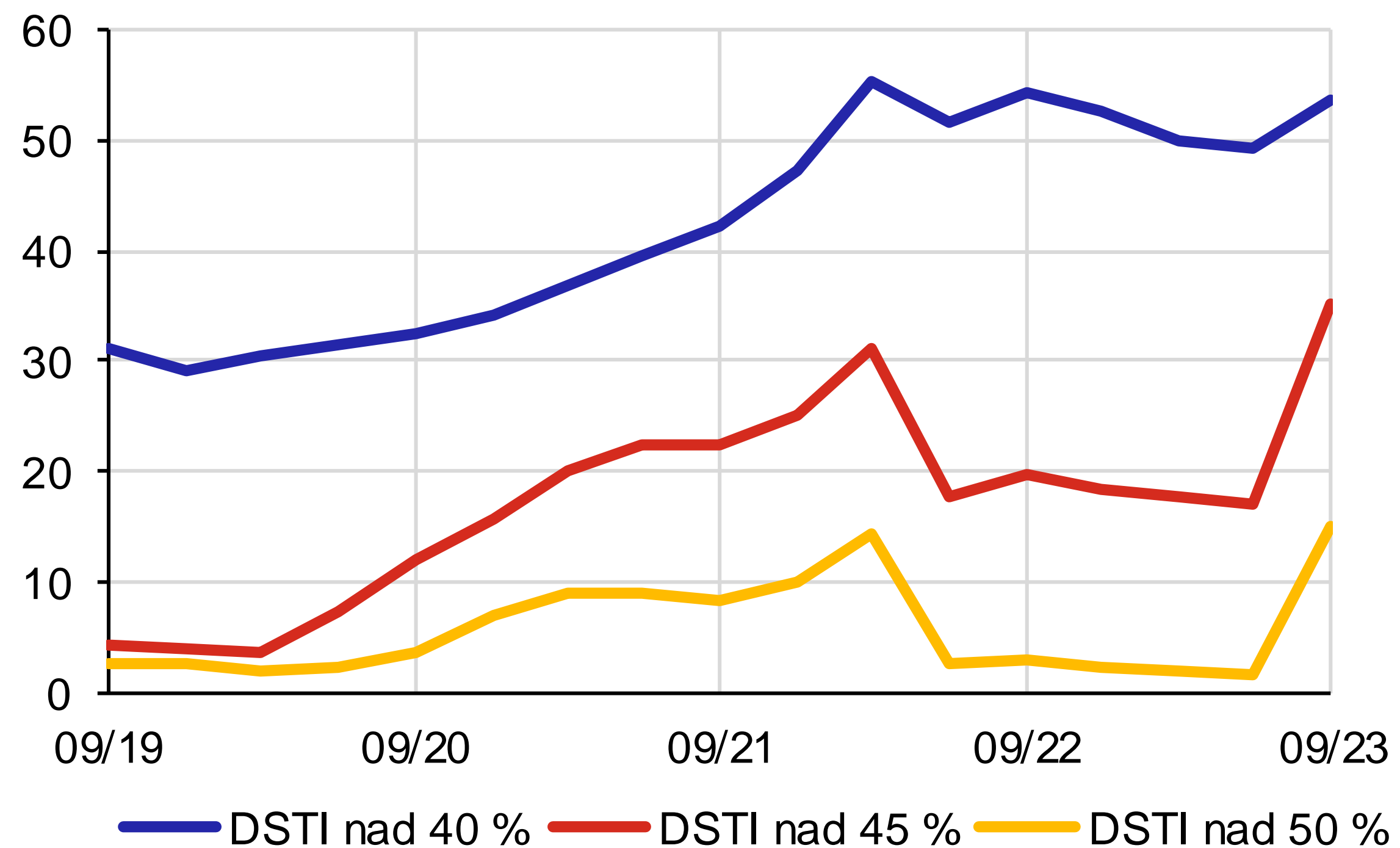

Čisté nové hypoteční úvěry s DTI ve vybraných pásmech
(podíl úvěrů na poskytnutém objemu v daném čtvrtletí v %)

Vývoj podílu úvěrů podle úrovně DSTI

Čisté nové hypoteční úvěry s DSTI ve vybraných pásmech
(podíl úvěrů na poskytnutém objemu v daném čtvrtletí v %)

Vybrané charakteristiky hypotečních úvěrů

Vážený průměr v daném období

Průměrné hodnoty charakteristik nových hypotečních úvěrů a žadatelů o úvěr

	2018	2019	2020	2021	2022	2023		
						1. čtvrtletí	2. čtvrtletí	3.čtvrtletí *
Výše úvěru (mil. Kč)	2,2	2,3	2,7	3,3	3,2	2,9	3,0	3,1
Úroková sazba (v %)	2,6	2,7	2,3	2,3	4,7	5,9	5,9	5,8
Splátka (v tis. Kč)	11,7	11,3	12,0	15,5	17,5	18,3	18,8	19,3
Splatnost (v letech)	26	26	26	26	26	26	26	26
Délka fixace úr. sazby (v letech)	5,9	6,5	6,7	6,1	6,0	4,9	4,6	4,3
Hodnota zajištění úvěru (v mil. Kč)	3,7	4,0	4,5	5,5	6,2	5,5	5,7	5,7
Počet nemovitostí zajišťujících úvěr			1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
LTV (v %)	67,5	66,6	66,3	64,6	61,7	62,0	62,2	63,6
DTI (ročních příjmech)	5,4	5,1	5,5	5,9	5,3	4,6	4,5	4,9
DSTI (v %)	34,2	32,1	32,1	34,2	36,7	35,8	35,8	37,5
Čistý měsíční příjem (v tis. Kč)	50,8	54,4	71,5	64,4	77,7	80,1	85,7	85,1
Čistý měsíční příjem po odečtení splátek z dluhů (v tis. Kč)	34,4	37,2	49,0	43,0	50,0	51,9	56,1	53,6
Počet žadatelů o úvěr	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,6	1,6	1,6
Podíl dlužníků mladších 36 let (v %)	52,6	51,9	53,1	51,1	48,7	49,4	48,2	49,8

Děkujeme za pozornost

30. listopadu 2023 bude na webových stránkách ČNB zveřejněno:

- Opatření obecné povahy k úvěrovým ukazatelům

15. prosince:

- Zpráva o finanční stabilitě – podzim 2023
- Záznam z jednání bankovní rady k otázkám finanční stability včetně jmenovitých argumentů jednotlivých členů bankovní rady ČNB, stejně jako u měnových jednání
- Úřední sdělení k proticyklické kapitálové rezervě